

ส่วนที่ 4

การศึกษาวิจัยในเรื่องต่างๆ

บทที่ 12

การค้าและการลงทุนในต่างประเทศ

SMEs

บทที่ 12

การค้าและการลงทุนในต่างประเทศ

12.1 โอกาสและประเด็นท้าทายสำหรับ SMEs ในด้านการค้าและการลงทุนในต่างประเทศ

ภายใต้สถานการณ์เศรษฐกิจยุคโลกไร้พรมแดนที่ส่งผลให้เกิดแรงกดดันและการแข่งขันทางธุรกิจมีความรุนแรง รวดเร็วมากขึ้น โดยเฉพาะกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ที่ต้องปรับตัวให้สามารถยืนหยัดได้และพร้อมที่จะแข่งขันการเข้าไปลงทุนในต่างประเทศ (Outward Foreign Direct Investment : OFDI) เป็นกลยุทธ์หรือทางเลือกที่สำคัญสำหรับ SMEs และรัฐบาลของหลายประเทศในการส่งเสริมให้ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของตนปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งในแง่ของการปรับตัวเข้าสู่ Global Value Chain โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมหรือธุรกิจบริการที่มีความเป็นนานาชาติสูง เช่น อุตสาหกรรมรถยนต์ อุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ บริการโรงแรม บริการท่องเที่ยวและกิจกรรมต่อเนื่องหรือบริการการศึกษา เป็นต้น แนวทางการเชื่อมโยงธุรกิจของ SMEs กับบริษัทข้ามชาติ (Transnational Companies : TNC) ตลอดจนการลงทุนโดยตรงไปต่างประเทศ (OFDI) ล้วนช่วยสร้างความเข้มแข็งในการแข่งขันที่จะยกระดับความสามารถทางการผลิตและการให้บริการของประเทศที่กำลังพัฒนาให้เอื้อต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของโลกได้ และในหลายๆ ประเทศได้สนับสนุน SMEs ให้มีความพร้อมกับการลงทุนในต่างประเทศ อาทิ ประเทศในแถบลาตินอเมริกา เอเชีย แอฟริกา และยุโรป สำหรับเอเชียประเทศญี่ปุ่นเป็นตัวอย่างที่ดีในการนำนโยบายการลงทุนในต่างประเทศมาสนับสนุนให้ SMEs ใช้ต่อสู้กับสถานการณ์การแข่งขันที่รุนแรงขึ้นได้ โดยการหาทางเข้าสู่ตลาดต่างประเทศในประเทศที่มีต้นทุนของปัจจัยการผลิต โครงสร้างของตลาด ระบบของกฎระเบียบ และสังคมที่มีความแตกต่างจากที่เป็นอยู่ในประเทศเพื่อให้เกิดความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ

ในขณะที่เดียวกันการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ การเปิดเสรีระหว่างประเทศและภูมิภาค ที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ มีผลให้การค้าและการลงทุนระหว่างประเทศเป็นไปได้สะดวกขึ้น และเป็นโอกาสของผู้ที่มีความพร้อมสูงที่จะได้ใช้ประโยชน์จากโอกาสที่เปิดกว้างก่อน ซึ่งสำหรับประเทศไทยเองนั้นได้ทำการเปิดเสรีทางการค้าและกำลังเจรจาการค้าเสรีกับหลายประเทศและกลุ่มประเทศ เช่น ข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน - จีน อาเซียน - เกาหลีใต้ ข้อตกลง JETPA กับประเทศญี่ปุ่น ความตกลงการค้าเสรีไทย - ออสเตรเลีย ไทย - นิวซีแลนด์ เป็นต้น ดังนั้นเพื่อให้การเปิดเสรีทางการค้าเกิดประโยชน์กับประเทศไทยมากยิ่งขึ้น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้ประกอบการ SMEs และการสนับสนุนให้ SMEs ได้ก้าวสู่การค้าและการลงทุนในต่างประเทศให้มากขึ้น โดยเฉพาะในประเทศหรือกลุ่มประเทศที่มีข้อตกลงทางการค้าการลงทุนระหว่างกัน เป็นแนวทางสำคัญสำหรับ SMEs ในปัจจุบัน

ความสามารถในการเข้าไปลงทุนในต่างประเทศแสดงให้เห็นศักยภาพและความสามารถที่ได้รับยอมรับในระดับสากล ทั้งในรูปแบบของความสามารถในการเข้าสู่ตลาดการเงิน เทคโนโลยี และองค์ความรู้ต่างๆ ในขณะที่เดียวกันประโยชน์ที่ SMEs จะได้รับจากการค้าต่างประเทศและการเข้าไปลงทุนในต่างประเทศ ได้แก่ การสามารถเข้าถึงตลาดที่ใหญ่ขึ้น มีความใกล้ชิดกับลูกค้าได้มากขึ้น ได้รับความรู้และเทคโนโลยีผ่านทางความร่วมมือกันทางธุรกิจ เพิ่มความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ การมีกลยุทธ์ทางธุรกิจและการบริหารจัดการที่ดีขึ้นสามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับจากต่างประเทศมาใช้ในการปรับปรุงการลงทุน การจ้างงาน และระดับการวิจัยพัฒนาสำหรับตลาดภายในประเทศได้

12.1.1 โอกาสสำหรับ SMEs ในด้านการค้าและการลงทุนในต่างประเทศ

(1) ระบบการกระจายงานไปทั่วโลกของกิจการขนาดใหญ่ (Business Sourcing หรือ Global Value Chain) ตลอดจนการสร้างพันธมิตรทางธุรกิจ (Strategic Partners) เป็นโอกาสของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่จะขยายตลาดสินค้าและบริการของตน โดยเฉพาะธุรกิจที่ใช้ความรู้ ความชำนาญสูง มีเทคโนโลยีและการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ จะได้โอกาสในการขยายธุรกิจร่วมกับเครือข่ายระดับนานาชาติ

(2) โอกาสทางการตลาดที่เปิดกว้างมากขึ้นจากความตกลงการค้าเสรี ความเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจ และการเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจตลาดของกลุ่มประเทศสังคมนิยมเดิม ทำให้เกิดการขยายตัวและความเชื่อมโยงกันมากขึ้นทั้งด้านการค้า และการลงทุน หรือแม้แต่ด้านการผลิตที่มีโอกาสนำเข้าสินค้าหรือวัตถุดิบจากประเทศในกลุ่มความตกลงมาทำการผลิตต่อยอดเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม

(3) โอกาสในการทำธุรกิจใหม่ที่สอดคล้องกับแนวโน้มทางสังคม เช่น ความตื่นตัวด้านสุขภาพ สิ่งแวดล้อม ความเป็นเมือง และสัดส่วนคนชั้นกลางที่เพิ่มมากขึ้น ในการผลิตสินค้าและบริการด้วยภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย เช่น ธุรกิจบริการด้านสุขภาพ ความสวยงาม ความบันเทิง ธุรกิจต่อเนื่องและสนับสนุนธุรกิจท่องเที่ยว

12.1.2 ความท้าทายของ SMEs สำหรับการเข้าสู่การค้าและการลงทุนในต่างประเทศ

(1) ตลาดการเงินทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีความอ่อนไหวสูงจากภาวะการเก็งกำไร และสถานการณ์ทางการเงินของกลุ่มประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการประกอบธุรกิจกับต่างประเทศของ SMEs โดยเฉพาะผู้ประกอบการที่ยังประกอบธุรกิจบนความได้เปรียบด้านต้นทุน และมีอำนาจการต่อรองต่ำ

(2) ความก้าวหน้าอย่างก้าวกระโดดทางด้านเทคโนโลยี เป็นแรงผลักดันให้ SMEs ต้องปรับตัวรับการแข่งขัน

(3) พฤติกรรมผู้บริโภคมีการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างรวดเร็ว มีความหลากหลาย และเน้นสินค้าคุณภาพสูง ทำให้ต้องมีการพัฒนารูปแบบสินค้าและบริการ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ

(4) การเข้าสู่ตลาดของกลุ่มประเทศเติบโตใหม่ (Emerging economies) ที่มีความได้เปรียบด้านต้นทุนการผลิตและความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากร ซึ่งจะเป็นคู่แข่งทั้งในตลาดส่งออก และตลาดภายในประเทศ

(5) ประเด็นเรื่องสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญสูงและเกี่ยวข้องกับการค้าและการลงทุนมากขึ้น และอาจเป็นภาระต้นทุนที่เพิ่มขึ้น รวมถึงความจำเป็นในการปรับปรุงกระบวนการผลิตและการพัฒนาผลิตภัณฑ์

(6) กฎหมายระเบียบที่มีจำนวนมากและซับซ้อนยิ่งขึ้น ซึ่งสร้างผลกระทบต่อ
ต้นทุนในการดำเนินธุรกิจของกิจการรายเล็กมากกว่ากิจการขนาดใหญ่

12.2 การเข้าสู่ตลาดการค้าและการลงทุนในต่างประเทศของ SMEs

12.2.1 การขยายตัวด้านการค้าระหว่างประเทศของ SMEs

มูลค่าการค้าระหว่างประเทศโดยรวมของประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี โดยในปี 2550 ไทยมีมูลค่าการค้าระหว่างประเทศทั้งสิ้น 10,126,995.0 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2549 ร้อยละ 3.1 โดยเป็นมูลค่าการส่งออกรวม 5,254,999.3 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2549 ร้อยละ 6.2 ในขณะที่การนำเข้ารวมมีมูลค่า 4,871,995.7 ล้านบาทใกล้เคียงกับมูลค่า การนำเข้าในปี 2549 โดยเกินดุลการค้าถึง 383,003.6 ล้านบาท สำหรับ SMEs ในปี 2550 มีมูลค่าการค้าระหว่างประเทศรวม 3,036,484.9 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2549 เพียงร้อยละ 1.0 เนื่องจากการลดลงของมูลค่าการนำเข้าถึงร้อยละ 8.8 ในขณะที่มูลค่าการส่งออก เพิ่มขึ้น ร้อยละ 10.1

ตารางที่ 12.1 มูลค่าการค้าระหว่างประเทศโดยรวมและของ SMEs ปี 2548 - 2550

	2548	2549	2550
TOTAL TRADE (ล้านบาท)	9,206,058.0	9,818,087.3	10,126,995.0
TOTAL EXPORT (ล้านบาท)	4,436,676.4	4,946,452.0	5,254,999.3
TOTAL IMPORT (ล้านบาท)	4,769,381.6	4,871,635.3	4,871,995.7
TOTAL BALANCE (ล้านบาท)	-332,705.2	74,816.8	383,003.6
TOTAL TRADE GROWTH		6.6%	3.1%
TOTAL EXPORT GROWTH		11.5%	6.2%
TOTAL IMPORT GROWTH		2.1%	0.0%
SMEs TRADE (ล้านบาท)	2,862,741.5	3,031,904.9	3,036,484.9
SMEs EXPORT (ล้านบาท)	1,315,688.3	1,438,280.1	1,583,310.1
SMEs IMPORT (ล้านบาท)	1,547,053.2	1,593,624.7	1,453,174.8
SMEs BALANCE (ล้านบาท)	-231,364.8	-155,344.6	130,135.2
SMEs TRADE GROWTH		5.9%	1.0%
SMEs EXPORT GROWTH		9.3%	10.1%
SMEs IMPORT GROWTH		3.0%	- 8.8%
อัตราแลกเปลี่ยน เฉลี่ย 12 เดือน (บาท / USD)	40.2	37.9	34.5

ที่มา : กรมศุลกากร

ประมวลโดย : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

เมื่อพิจารณาบทบาทของการส่งออกต่อ GDP พบว่าทั้ง SMEs และภาพรวมของประเทศมีทิศทางเดียวกัน คือการส่งออกมีบทบาทที่สูงขึ้นในผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ กล่าวคือ สัดส่วนการส่งออกของ SMEs ต่อ GDP ของ SMEs ในปี 2550 คิดเป็นร้อยละ 48.8 ซึ่งเพิ่มขึ้นมากกว่าปีก่อนหน้าร้อยละ 4.5 ในขณะที่สัดส่วนการส่งออกรวมของประเทศต่อ GDP รวมของประเทศในปี 2550 คิดเป็นร้อยละ 61.9 มากกว่าปีก่อนหน้าร้อยละ 3.6

ตารางที่ 12.2 สัดส่วนการส่งออกของ SMEs ต่อการส่งออกรวม และ GDP

	2548	2549	2550
สัดส่วน SMEs EXPORT ต่อ GDP SMEs	40.5%	44.3%	48.8%
สัดส่วน TOTAL EXPORT ต่อ GDP รวมของประเทศ	52.3%	58.3%	61.9%

ที่มา : กรมศุลกากร

ประมวลโดย : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

12.2.2 นโยบายและมาตรการส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศ

การลงทุนในต่างประเทศของไทยมีแนวโน้มขยายตัวอย่างรวดเร็วในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา โดยเพิ่มจาก 19,712 ล้านบาท ในปี 2546 เป็น 35,357 ล้านบาทในปี 2549 ทั้งนี้ นอกจากการสนับสนุนจากภาครัฐแล้วการขยายธุรกิจไปลงทุนในต่างประเทศเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญของภาคธุรกิจในการขยายตลาดในต่างประเทศและการขยายฐานการผลิตเพื่อการส่งออก รวมทั้งการใช้โอกาสจากการเปิดเสรีทางการค้าและการเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจตลาดของประเทศสังคมนิยมโดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้านของไทย สาขาการผลิต การค้าและบริการ ที่มีศักยภาพในการขยายการลงทุนไปต่างประเทศได้แก่ ภาคการเกษตรและเกษตรแปรรูป อัญมณีและเครื่องประดับ ชิ้นส่วนยานยนต์ เหมืองแร่ พลังงาน ประมง สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม เฟอร์นิเจอร์ บริการซ่อมรถ การศึกษา ร้านอาหาร สปา ร้านเสริมสวย โดยกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญในระยะแรก ได้แก่ กลุ่มประเทศ CLMV (กัมพูชา สปป.ลาว สหภาพเมียนมาร์ และเวียดนาม) และอาเซียน รวมทั้งการขยายสู่ประเทศอื่นๆ ในระยะต่อไป ได้แก่ จีน อินเดีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ สหรัฐอเมริกา ยุโรป ญี่ปุ่น ประเทศในกลุ่มเอเชียใต้ ตะวันออกกลาง และแอฟริกา

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)¹ ได้เสนอแนวทางการส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศต่อคณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจส่วนรวมที่มี นายโฆสิต บั่นเปี่ยมรัฐ รองนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน โดยเสนอรูปแบบการลงทุนในต่างประเทศที่ควรสนับสนุน ประกอบด้วย 1) การขยายธุรกิจหรือขยายกำลังการผลิตสู่ประเทศอื่น โดยการลงทุนขยายโรงงานในประเทศเป้าหมาย 2) การขยายการลงทุนในลักษณะ Value Chain โดยนำสินค้าสำเร็จรูป หรือวัตถุดิบจากประเทศไทยไปประกอบและผลิตเป็นสินค้าสำเร็จรูปในต่างประเทศ 3) การลงทุนในธุรกิจใหม่โดยนักลงทุนไทยจัดหาทรัพย์สินทางปัญญา หรือเทคโนโลยีเพื่อไปลงทุนโดยอาศัยวัตถุดิบ แรงงาน สิทธิประโยชน์ทางการค้า และการตลาดในประเทศที่เข้าไปลงทุน ทั้งนี้มาตรการส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศที่อยู่ระหว่างการพิจารณาประกอบด้วย 1) มาตรการด้านภาษีอากรและการเงินเพื่อสนับสนุนการลงทุนในต่างประเทศของนักลงทุนไทย 2) มาตรการด้านการพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับการขยายการลงทุนโดยเฉพาะในธุรกิจบริการและการดูแลแรงงานไทยในต่างประเทศ 3) มาตรการด้านการพัฒนาความสามารถในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีความพร้อมในการดำเนินธุรกิจในต่างประเทศและมีการบริหารจัดการที่เป็นที่ยอมรับและเชื่อถือของสถาบันการเงินในการสนับสนุนสินเชื่อ นอกจากนี้ยังมีมาตรการอื่นๆ เช่น การปรับปรุงกฎระเบียบเพื่ออำนวยความสะดวกในการลงทุนบริเวณชายแดน และอำนวยความสะดวกในการนำเข้าหรือส่งออกสินค้าและวัตถุดิบ การพัฒนาระบบข้อมูลโดยเฉพาะข้อมูลเชิงลึกสำหรับการลงทุนในต่างประเทศ เป็นต้น

การลงทุนในต่างประเทศของธุรกิจไทยส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในอุตสาหกรรมผลิตในกลุ่ม เครื่องใช้และอุปกรณ์ไฟฟ้า อาหาร โลหะและผลิตภัณฑ์ที่มีใช้โลหะ และเคมีภัณฑ์ เป็นต้น และกิจกรรมการลงทุน (Holding Companies) ในสาขาการค้า

ประเทศไทยไปลงทุนมากที่สุด ได้แก่ สิงคโปร์ เกาหลีใต้ ไต้หวัน และฮ่องกง (ร้อยละ 38.0) รองลงมาร้อยละ 15.0 ได้แก่ กลุ่มประเทศจีนและอาเซียน และกลุ่มประเทศญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา สำหรับยุโรปมีเพียงร้อยละ 8.0 ปัจจุบันมีความพยายามจะขยายการลงทุนไปในแถบแอฟริกา อาทิ การลงทุนในเมืองพลอยในมาดากัสการ์และแทนซาเนีย เป็นต้น²

¹ เอกสารรายงานการประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจส่วนรวม (คสร.) ครั้งที่ 8/2550 วันศุกร์ที่ 24 สิงหาคม 2550 ณ ทำเนียบรัฐบาล

² เอกสารการนำเสนอในที่ประชุม ที่จัดขึ้นโดยคณะทำงานชุดที่ 9 ทางด้านการพัฒนาและอำนวยความสะดวกให้แก่ภาคธุรกิจของ UNCTAD ระหว่างวันที่ 22 - 28 กุมภาพันธ์ 2548 ที่ทำการสหประชาชาติ ณ กรุงเจนีวา

SMEs ไทยส่วนใหญ่ลงทุนในประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะเขตชายแดนที่มีความคุ้นเคยในขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม เพื่อหาความมั่นคงด้านการตลาด เพื่อลดต้นทุนการผลิต ต้นทุนแรงงานต่ำลง และสิทธิพิเศษที่ได้รับจากประเทศที่ไปลงทุน อาทิ GSP ธุรกิจหลายแห่งของไทยไปลงทุนด้วยเหตุผล เพื่อต้องการให้เกิดความมั่นคงทางด้านเทคโนโลยี บางรายจดทะเบียนเทคโนโลยีหรือนำหุ้นส่วนจากต่างประเทศมาทำเทคโนโลยี เช่น บริษัท ซีพี ดำเนินการในอุตสาหกรรมรถจักรยานยนต์ในจีน เป็นต้น

สำหรับการลงทุนในประเทศเพื่อนบ้านหรือประเทศใกล้เคียง ประเทศจีนเป็นประเทศที่ไทยมีการลงทุนสูงสุด รองลงมาได้แก่ สปป.ลาว เวียดนาม สหภาพเมียนมาร์ อินเดีย และกัมพูชา ตามลำดับ อุตสาหกรรมที่ลงทุนในแต่ละประเทศประกอบด้วย

สหภาพเมียนมาร์ ได้แก่ ประมง ป่าไม้ อัญมณีและเครื่องประดับ อาหาร การค้าปลีก ธนาคาร การขนส่ง การก่อสร้าง โรงแรมและการท่องเที่ยว ผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป และพลังงาน

สปป.ลาว ได้แก่ ป่าไม้ ประมง เครื่องดื่ม เสื้อผ้า ก่อสร้าง โรงแรมและการท่องเที่ยว ภัตตาคาร การขนส่ง ธนาคาร และกิจกรรมทางการเกษตร

เวียดนาม ได้แก่ ประมง ปศุสัตว์ อัญมณีและเครื่องประดับ ยานพาหนะ ธนาคาร อุตสาหกรรมเบา โรงแรมและการท่องเที่ยว กิจกรรมทางการเกษตร และนิคมอุตสาหกรรม

กัมพูชา ได้แก่ สายการบิน ธนาคาร ประมง ไม้และป่าไม้ อัญมณีและเครื่องประดับ อาหารและเครื่องดื่ม โรงแรมและการท่องเที่ยว การก่อสร้างและอุปกรณ์ก่อสร้าง การค้าปลีก การขนส่ง และกิจกรรมทางการเกษตร

อินเดีย ได้แก่ อาหารทะเลแปรรูป การทำฟาร์มไก่ โทรศัพท์มือถือ และนิคมอุตสาหกรรม

จีน ได้แก่ ปศุสัตว์ อาหารสัตว์ โรงแรมและการท่องเที่ยว การก่อสร้าง การพัฒนา อสังหาริมทรัพย์ การธนาคาร ชิ้นส่วนยานยนต์ เสื้อผ้า พลาสติก การค้าปลีก และอุตสาหกรรมเบาอื่น ๆ³

³ เอกสารการนำเสนอในที่ประชุม ที่จัดขึ้นโดยคณะทำงานชุดที่ 9 ทางด้านการพัฒนาและอำนวยความสะดวกให้แก่ภาคธุรกิจ ของ UNCTAD ระหว่างวันที่ 22 - 28 กุมภาพันธ์ 2548 ที่ทำการสหประชาชาติ ณ กรุงเจนีวา

12.3 ภาวะการค้าและการลงทุนในประเทศเพื่อนบ้าน (CLMV)

ภายใต้สถานการณ์เศรษฐกิจที่การแข่งขันมีความรุนแรงและรวดเร็วมากขึ้นทั้งทางด้านต้นทุนการผลิต การขนส่ง และคุณภาพสินค้า ทางเลือกหนึ่งที่ทำให้ SMEs ไทยยังสามารถรักษาและเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันในเวทีการค้าระดับโลก (Competitiveness in Global Market) ไว้ได้ คือ การย้ายหรือขยายฐานการผลิตไปยังประเทศเพื่อนบ้านที่มีความได้เปรียบในด้านทรัพยากรธรรมชาติ ราคาปัจจัยการผลิต และช่องทางการค้าระหว่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่ม (CLMV) กัมพูชา สปป.ลาว สหภาพเมียนมาร์ และเวียดนาม เพื่อเป็นช่องทางในการรักษาและยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของ SMEs ไทย เนื่องจากเป็นประเทศที่มีศักยภาพการแข่งขันสูงทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพปัจจัยการผลิต ตลาดภายในประเทศ และตลาดการค้ากับต่างประเทศ มีศักยภาพด้านทรัพยากรธรรมชาติจำนวนมากที่ยังมิได้ถูกนำมาใช้ เช่น แรงงาน ที่ดิน วัตถุดิบทางธรรมชาติ และพลังงาน เป็นต้น และมีราคาปัจจัยการผลิตโดยเฉพาะค่าแรงที่ยังต่ำกว่าประเทศอื่นๆ ส่วนด้านตลาดภายในภาวะเศรษฐกิจของหลายประเทศในกลุ่มนี้มีแนวโน้มเติบโตอย่างรวดเร็ว ซึ่งสะท้อนถึงแนวโน้มการขยายตัวอย่างรวดเร็วของกำลังซื้อสินค้าและบริการ ส่วนด้านช่องทางการค้ากับตลาดต่างประเทศ นอกจากช่องทางการค้าระหว่างประเทศในระดับอนุภูมิภาค (เช่น ASEAN) แล้วประเทศในกลุ่ม CLMV หลายประเทศยังคงได้รับสิทธิพิเศษทางการค้าจากประเทศที่เป็นตลาดนำเข้าสินค้าหลักของโลก (เช่น สิทธิพิเศษทางศุลกากรของสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป เป็นต้น)

รัฐบาลของทุกประเทศโดยเฉพาะประเทศเวียดนาม กัมพูชา และ สปป.ลาว ต่างพยายามปรับนโยบายเศรษฐกิจและสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจอย่างเต็มที่เพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติ เนื่องจากเล็งเห็นว่าการลงทุนจากต่างชาติเป็นกลไกที่สำคัญที่จะเร่งการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศผ่านการจ้างงาน การเพิ่มเม็ดเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ การยกระดับฝีมือแรงงาน การยกระดับสาธารณสุข การยกระดับเทคโนโลยีการผลิตในประเทศ การแก้ไขปัญหาการขาดดุลการค้า เป็นต้น นอกจากนี้การที่ประเทศเวียดนาม กัมพูชา และ สปป.ลาว ต่างมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเฉลี่ยที่สูงกว่าร้อยละ 5 ต่อปี ก็เป็นปัจจัยดึงดูดให้นักลงทุนต่างชาติให้ความสนใจกับตลาดภายในประเทศแม้ว่าจะมีข้อจำกัดด้านเสถียรภาพของราคาสินค้าบ้างก็ตาม

เมื่อพิจารณาจากมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) พบว่าประเทศไทยมีมูลค่า GDP สูงที่สุด และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รองลงมาคือ เวียดนาม สหภาพเมียนมาร์ กัมพูชา และ สปป.ลาว ตามลำดับ (ตารางที่ 12.3) ในด้านการค้าระหว่างประเทศของไทยกับประเทศในกลุ่ม CLMV จะเห็นว่าไทยมีการเกินดุลการค้ากับประเทศ สปป.ลาว กัมพูชา และเวียดนาม โดยมีมูลค่าการส่งออกมากกว่ามูลค่าการนำเข้าสินค้าจากประเทศเหล่านี้ แต่สำหรับสหภาพเมียนมาร์ไทยขาดดุลการค้าเรื่อยมา เนื่องจากมีการนำเข้าก๊าซธรรมชาติจำนวนมาก (ตารางที่ 12.4) สำหรับการค้าขายแดนเช่นเดียวกัน คือ ไทยมีดุลการค้าแบบเกินดุลกับ สปป.ลาว และกัมพูชา และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่สำหรับสหภาพเมียนมาร์พบว่า ไทยขาดดุลการค้าเนื่องจากมูลค่าการนำเข้ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมากกว่ามูลค่าการส่งออก (ตารางที่ 12.5)

ตารางที่ 12.3 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ณ ราคาตลาด
จำแนกรายประเทศ

ประเทศ	หน่วย : พันล้านดอลลาร์ สหรัฐ.						
	2544	2545	2546	2547	2548	2549e*	2550e*
สหภาพเมียนมาร์	6.5	6.8	10.5	10.8	12.2	13.1	13.8
สปป.ลาว	1.8	1.8	2.1	2.5	2.9	3.4	4.0
กัมพูชา	4.0	4.3	4.7	5.3	6.3	7.3	8.5
เวียดนาม	32.5	35.1	39.6	45.5	53.1	61.0	69.2
ไทย	115.5	126.9	142.6	161.3	176.2	206.3	225.8

ที่มา : กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF), 2550
หมายเหตุ : * e คือ ตัวเลขประมาณการ

ตารางที่ 12.4 มูลค่าการค้าระหว่างประเทศของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ปี 2547 - 2550 (มกราคม - สิงหาคม) จำแนกรายประเทศ

		หน่วย : ล้านบาท				
	ประเทศ	2547	2548	2549	2549	2550
					(ม.ค. - ส.ค.)	(ม.ค. - ส.ค.)
การส่งออก ของไทย	สหภาพเมียนมาร์	24,344	28,386	28,849	19,128	21,471
	สปป.ลาว	38,383	30,966	38,655	25,922	29,222
	กัมพูชา	29,091	36,802	47,339	29,369	29,921
	เวียดนาม	75,395	94,778	116,940	75,251	81,695
กานำเข้า ของไทย	สหภาพเมียนมาร์	54,519	71,916	88,708	56,609	57,436
	สปป.ลาว	4,611	9,127	18,928	12,829	9,451
	กัมพูชา	1,113	1,270	1,312	749	831
	เวียดนาม	17,687	35,955	34,325	23,990	24,899
ดุลการค้า ของไทย	สหภาพเมียนมาร์	-30,175	-43,534	-59,859	-37,481	35,965
	สปป.ลาว	18,772	21,839	19,726	13,093	19,771
	กัมพูชา	27,979	35,532	46,026	28,620	29,090
	เวียดนาม	57,708	58,823	82,615	51,261	56,796

ที่มา : กระทรวงพาณิชย์, 2550

ตารางที่ 12.5 มูลค่าการค้าชายแดนของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ปี 2547 - 2550 (มกราคม - สิงหาคม) จำแนกรายประเทศ

		หน่วย : ล้านบาท				
	ประเทศ	2547	2548	2549	2549	2550
					(ม.ค. - ส.ค.)	(ม.ค. - ส.ค.)
การส่งออก	สหภาพเมียนมาร์	18,913	22,725	23,161	15,389	16,097
	สปป.ลาว	23,792	32,803	37,728	25,265	28,628
	กัมพูชา	22,083	29,593	34,668	23,305	22,544
กานำเข้า	สหภาพเมียนมาร์	48,755	65,568	82,304	52,281	54,301
	สปป.ลาว	5,013	5,745	9,996	6,819	11,214
	กัมพูชา	1,447	1,535	1,359	770	1,096
ดุลการค้า	สหภาพเมียนมาร์	-29,842	-42,843	-59,143	-36,892	-38,204
	สปป.ลาว	18,779	27,057	27,733	18,446	17,414
	กัมพูชา	20,637	28,057	33,308	22,535	21,448

ที่มา : กระทรวงพาณิชย์, 2550

12.3.1 ประเทศกัมพูชา

กัมพูชาจัดอยู่ในกลุ่มประเทศด้อยพัฒนาที่มีความยากจนมาก ดังนั้น รัฐบาลกัมพูชา จึงให้ความสำคัญอย่างสูงสุดต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพื่อมุ่งขจัดความยากจน ยกระดับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน รัฐบาลได้แถลงนโยบายและประกาศใช้ยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยม (จัตุโกน) เพื่อการเจริญเติบโต การจ้างงาน ความเสมอภาคและประสิทธิภาพในกัมพูชา (“Rectangular Strategy” for Growth, Employment, Equity and Efficiency in Cambodia) ซึ่งยุทธศาสตร์ดังกล่าวมีสาระสำคัญ 4 ประการ คือ (1) การส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (2) ส่งเสริมการสร้างงาน (3) การปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการของรัฐบาลเพื่อประกันความเท่าเทียมกันและความเป็นธรรมในสังคม (4) การเพิ่มประสิทธิภาพและความสามารถของรัฐบาลในการดำเนินโครงการปฏิรูปในทุกสาขาเพื่อลดความยากจนและบรรลุป้าหมาย โดยโครงสร้างของยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยม ประกอบด้วย ยึดหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) โดยมุ่งเน้นการปฏิรูป 4 ประการ ได้แก่ (1) การต่อต้านการฉ้อราษฎร์บังหลวง (2) การปฏิรูปกฎหมายและการศาล (3) การบริหารสาธารณะ (4) การปฏิรูปกองทัพ โดยเฉพาะการลดจำนวนกำลังพลและหันไปเพิ่มประสิทธิภาพของบุคลากรและอาวุธยุทโธปกรณ์ สร้างเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศ ได้แก่ (1) ความสงบเรียบร้อย เสถียรภาพทางการเมือง และระเบียบทางสังคม (2) การสร้างหุ้นส่วนด้านการพัฒนาซึ่งรวมถึงภาคเอกชน ประเทศผู้บริจาค และประชาชน (3) การพัฒนาด้านเศรษฐกิจและการคลัง (4) การบูรณาการกัมพูชาเข้าสู่ภูมิภาคและโลก ทั้งนี้ยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยมยังได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศใน 4 สาขาหลัก ได้แก่ (1) ด้านการเกษตร (2) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (3) การพัฒนาภาคเอกชนและสนับสนุนการสร้างงาน (4) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะด้านการศึกษาและสาธารณสุข

รัฐบาลกัมพูชามีนโยบายเร่งรัดการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ การเข้าเป็นสมาชิกในกรอบความร่วมมือในระดับโลก ระดับภูมิภาค และระดับอนุภูมิภาค ทำให้ประเทศกัมพูชาได้รับความช่วยเหลือด้านต่างๆ ทั้งเงินให้เปล่าและเงินกู้จากหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทย การที่เศรษฐกิจของประเทศพึ่งพิงเงินลงทุนจากต่างประเทศในสัดส่วนที่สูง รัฐบาลกัมพูชาจึงมีนโยบายสนับสนุนให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนเพิ่มมากขึ้น เพื่อสร้างงานและสร้างรายได้ให้กับประชาชนและการขยายตัวทางเศรษฐกิจ โดยได้ปรับเปลี่ยนกฎระเบียบการบริหารงานของภาครัฐเพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับนักลงทุนต่างชาติมากขึ้น รัฐบาลกลางได้กระจายอำนาจการบริหารงานสู่ท้องถิ่น โดยผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจอนุมัติเงินลงทุนในโครงการที่มีมูลค่าไม่เกิน 2 ล้านดอลลาร์ สรอ. ปัจจุบันเงินลงทุนจากต่างประเทศเข้าไปลงทุนในสาขาเศรษฐกิจต่างๆ มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ทำให้เศรษฐกิจกัมพูชามีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง

1) การค้าระหว่างไทยกับกัมพูชา

ในปี 2549 ไทยและกัมพูชามีมูลค่าการค้ารวม 48,325.8 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อน ร้อยละ 26.9 โดยไทยเกินดุลการค้าเป็นมูลค่า 45,680.2 ล้านบาท ปี 2550 มูลค่าการค้าไทยและกัมพูชาเริ่มชะลอตัวลง เนื่องจากบริษัทต่างชาติที่เข้าไปลงทุนในเวียดนามจำนวนมาก ได้ส่งสินค้าเข้ามาขายแข่งขันกับสินค้าไทยในกัมพูชาเพิ่มมากขึ้น และค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้นมาก ทำให้สินค้าไทยเสียเปรียบสินค้าจีนที่ผูกค่าเงินหยวนไว้กับค่าเงินสกุลเหรียญสหรัฐฯ โดยมีมูลค่าการค้ารวม 48,406.1 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 0.2 โดยไทยเกินดุลการค้าเป็นมูลค่า 45,029 ล้านบาท

ในด้านการส่งออก ปี 2550 มูลค่าการส่งออกของไทยไปกัมพูชาเป็นมูลค่า 46,717.5 ล้านบาท ลดลงจากระยะเดียวกันของปีก่อน คิดเป็นร้อยละ 0.6 สำหรับ ปี 2551 ในระยะ 4 เดือนแรก (ม.ค. - เม.ย.) มีมูลค่าการส่งออก 14,413.2 ล้านบาท สินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ น้ำมันสำเร็จรูป เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ รถจักรยานยนต์และส่วนประกอบ เครื่องดื่ม น้ำตาลทราย รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ ปูนซีเมนต์ เครื่องยนต์สันดาปภายในแบบลูกสูบและส่วนประกอบ เคมีภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ยาง เป็นต้น

สินค้านำเข้าที่สำคัญจากกัมพูชา ได้แก่ สินแร่โลหะอื่นๆ เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ พืชและผลิตภัณฑ์จากพืช เศษโลหะและผลิตภัณฑ์ ผัก ผลไม้ และของปรุงแต่งที่ทำจากผัก ผลไม้ ผลิตภัณฑ์สิ่งทออื่นๆ เยื่อกระดาษและเศษกระดาษ เสื้อผ้าสำเร็จรูป เนื้อสัตว์สำหรับการบริโภค สัตว์และผลิตภัณฑ์จากสัตว์ ไม้ซุง ไม้แปรรูปและผลิตภัณฑ์ ในปี 2550 ประเทศไทยนำเข้าจากกัมพูชามูลค่า 1,688.6 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า 365.8 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 27.7 สำหรับในระยะเวลา 4 เดือนแรกของปี 2551 (ม.ค. - เม.ย.) มีมูลค่าการนำเข้าของประเทศไทยจากกัมพูชาเป็นมูลค่า 747.2 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันของปีก่อน คิดเป็นร้อยละ 102.7

มูลค่าการค้าชายแดนรวมของประเทศไทยกับกัมพูชา ในปี 2550 มีมูลค่าถึง 37,354.2 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมาร้อยละ 3.7 ส่วนใหญ่เป็นการส่งออกจากชายแดนไทยไปกัมพูชา ในสินค้าประเภทน้ำมันเชื้อเพลิง สินค้าอุตสาหกรรมการเกษตร ยานพาหนะ อุปกรณ์และส่วนประกอบ สินค้าอุปโภคบริโภค สิ่งทอ โดยในปี 2550 ประเทศไทยนำเข้าชายแดนจากกัมพูชามูลค่า 2,060.9 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา ร้อยละ 51.6 โดยสินค้านำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ ข้าวโพด ถั่วเหลือง ถั่วลิสง สิ่งทอ เศษเหล็ก หนังกบ - กระบือ สินค้าประมงและปลุสัตว์

รูปแบบการค้าชายแดน

(1) **การค้าในระบบ** เป็นการนำเข้าและส่งออกสินค้าจะต้องผ่านพิธีการศุลกากร ตามจุดการค้าชั่วคราวตามจังหวัดชายแดนไทย - กัมพูชา การนำเข้าสินค้าจะนำเข้า - ส่งออก ที่จดทะเบียนเป็นผู้ประกอบการนำเข้า - ส่งออก

(2) **การค้านอกระบบ** เป็นการค้าที่ไม่ผ่านระบบพิธีการศุลกากร เป็นการลักลอบค้าชายตามแนวชายแดนไทย - กัมพูชา

การชำระเงินค่าสินค้า ตามแนวชายแดนไทย - กัมพูชาจะชำระด้วยเงินสดเป็นสกุลเงินบาท สกุลเงินดอลลาร์ สรอ. และบางครั้งจ่ายเป็นทองคำ ถ้าซื้อขายปริมาณมากจะชำระด้วยการโอนเงินทางโทรเลข ผู้ส่งออกสินค้าไทยจะส่งสินค้าให้กับผู้นำเข้าของกัมพูชา ก่อนโดยการให้เครดิตระยะหนึ่ง เมื่อครบกำหนดชำระเงิน ผู้นำเข้าของกัมพูชาจะโอนเงินโดยทางโทรเลขกลับมาผู้ส่งออกไทย และอีกวิธีคือ ผู้ส่งออกไทยส่งสินค้าไปให้ก่อนโดยให้เครดิตระยะหนึ่ง เมื่อครบกำหนดจ่ายจะมีนายหน้าของกัมพูชาเข้ามาชำระเงินให้กับผู้ส่งออกไทยแทนผู้นำเข้ากัมพูชา

2) ศักยภาพด้านการลงทุนในประเทศกัมพูชา

ศักยภาพรวมของประเทศ

- ผู้บริโภคในประเทศมีภาพลักษณ์ที่ติดลบสินค้าของไทย
- ถึงแม้มีขนาดตลาดในประเทศเล็ก แต่ได้รับสิทธิพิเศษด้านการค้าจากตลาดหลักของโลก คือ สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และญี่ปุ่น
- อัตราค่าจ้างแรงงานยังอยู่ในระดับต่ำ แต่แรงงานยังมีการศึกษาและทักษะที่ยังไม่สูงนัก
- ประเทศยังขาดแคลนอุตสาหกรรมที่เชื่อมโยงกับภาคการผลิตทั้งภาคการเกษตร อุตสาหกรรม และบริการเป็นจำนวนมาก
- สาธารณูปโภคในบางพื้นที่ยังไม่พร้อมและมีราคาแพง
- มีการเติบโตของนักท่องเที่ยวต่างชาติอย่างต่อเนื่อง

อุตสาหกรรมที่น่าสนใจลงทุนในประเทศกัมพูชา

โอกาสและคู่ทางการลงทุนในประเทศกัมพูชามีอยู่มาก เพราะยังขาดแคลนอุตสาหกรรมที่เชื่อมโยงกับภาคการผลิตทั้งภาคเกษตร และอุตสาหกรรมและการบริการจำนวนมาก อุตสาหกรรมที่น่าสนใจลงทุนมีดังนี้

(1) อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เนื่องจากประเทศกัมพูชาในแต่ละปีผลิตพืชผลเกษตรได้เป็นจำนวนมาก แต่คุณภาพต่ำ เนื่องจากขาดเทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัย ส่งผลให้ราคาผลผลิตตกต่ำ โอกาสของนักลงทุนไทยที่จะเข้าไปลงทุนพัฒนาพืชผลเกษตร ได้แก่ การลงทุนสร้างโรงสีข้าว ไซโลอบพืชเกษตร การพัฒนาเมล็ดพันธุ์พืชเกษตร อาทิ ข้าว ข้าวโพด ถั่วเหลือง ถั่วเขียว เป็นต้น รวมทั้งการลงทุนปลูกพืชเศรษฐกิจที่เป็นที่ต้องการของตลาดโลก ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา

(2) อุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร ได้แก่ อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ อุตสาหกรรมน้ำผลไม้กระป๋อง (น้ำส้ม) อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม

(3) **อุตสาหกรรมประมง** ประเทศกัมพูชามีทะเลสาบธรรมชาติขนาดใหญ่อุดมด้วยสัตว์น้ำ เช่น ปลาน้ำจืดชนิดต่างๆ โอกาสของนักลงทุนได้ ได้แก่ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ อาทิ ปลาน้ำจืด จระเข้ เพื่อการส่งออก และอุตสาหกรรมที่เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมประมง ได้แก่ อุตสาหกรรมท่องเที่ยว

(4) **อุตสาหกรรมก่อสร้างและวัสดุก่อสร้าง** การขยายตัวด้านการท่องเที่ยว และการก่อสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานเพื่อรองรับความต้องการของครัวเรือนและภาคธุรกิจที่เพิ่มขึ้น จึงเป็นโอกาสที่นักลงทุนไทยจะเข้าไปลงทุนในด้านนี้

(5) **อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว** ประเทศกัมพูชามีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ นครวัดนครธมที่จังหวัดเสียมเรียบ ในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปเยี่ยมชมเป็นจำนวนมาก ทำให้มีความต้องการห้องพักและร้านอาหารและบริการด้านต่างๆ เพิ่มขึ้น ดังนั้นโอกาสของนักลงทุนไทยที่จะเข้าไปลงทุนในธุรกิจโรงแรม ร้านอาหารไทย และธุรกิจที่เชื่อมโยงกับธุรกิจท่องเที่ยว ได้แก่ ธุรกิจโรงงานผลิตน้ำแข็งสะอาดเพื่อการบริโภค ธุรกิจสปา นวดแผนโบราณ ธุรกิจบริการนำเที่ยว การรักษาพยาบาล และธุรกิจการศึกษาเพื่อฝึกอบรมบุคลากรด้านการโรงแรม สถาบันฝึกสอนการทำอาหาร และอื่นๆ

(6) **อุตสาหกรรมสิ่งทอ** โรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปเป็นธุรกิจที่นำลงทุนเนื่องด้วยประเทศกัมพูชาได้รับ GSP จากประเทศสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และยุโรป ทำให้สินค้าสิ่งทอจากกัมพูชาได้รับการลดหย่อนและยกเว้นภาษีนำเข้าจากประเทศดังกล่าว และมีค่าจ้างแรงงานที่ต่ำ

(7) **อุตสาหกรรมด้านพลังงาน** กัมพูชามีแหล่งน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ แต่ยังไม่ได้มีการนำขึ้นมาใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ การลงทุนสร้างเขื่อนเพื่อใช้ในการผลิตกระแสไฟฟ้า แต่การลงทุนด้านนี้ นักลงทุนจะต้องตรวจสอบอย่างรอบคอบเกี่ยวกับกฎระเบียบในการให้สัมปทานหรือการอนุญาตให้ส่งออก

ตารางที่ 12.6 จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัด (SWOT) ของการค้าและการลงทุน
ในกัมพูชา

จุดแข็ง / Strength	จุดอ่อน / Weakness
<ul style="list-style-type: none"> ● มีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่สามารถเชื่อมโยงการขนส่งกับต่างประเทศ (ไทย สปป.ลาว เวียดนาม ใต้สะดวก) ● มีความต่อเนื่องในด้านนโยบายเนื่องจากนายกรัฐมนตรีดำรงตำแหน่งโดยบุคคลเดียวอย่างต่อเนื่อง ● เป็นประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจแบบตลาดเสรีและเปิดกว้าง ● มีความสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่ถูกนำมาใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจมาก และมีแรงงานราคาถูก ● จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติเติบโตอย่างต่อเนื่อง 	<ul style="list-style-type: none"> ● การดำเนินธุรกิจต้องอาศัยความสัมพันธ์อันดีกับผู้บริหารประเทศ / ท้องถิ่น ● มีต้นทุนแฝงสูง ● ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการทำธุรกิจต่างประเทศ ● มีภาวะเงินเฟ้อสูง ● ขาดนโยบายการคุ้มครองการลงทุนจากต่างประเทศอย่างจริงจังและเป็นระบบ ● ระบบสาธารณูปโภคอยู่ระหว่างการพัฒนา ● แรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานไร้ฝีมือ
โอกาส / Opportunity	ข้อจำกัด / Threat
<ul style="list-style-type: none"> ● กัมพูชาได้รับสิทธิพิเศษทางการค้าหลายระดับ ● การเข้าเป็นสมาชิก WTO ทำให้การปรับกฎระเบียบการลงทุนมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ● ภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเติบโตอย่างรวดเร็ว ● เส้นทางขนส่งคมนาคมระหว่างไทย กัมพูชา กำลังได้รับการพัฒนา ● มีแนวโน้มการเติบโตของอุตสาหกรรมปิโตรเคมี 	<ul style="list-style-type: none"> ● ระบบภาษี ระบบการเงิน การธนาคาร และระบบศาลไม่เป็นที่น่าเชื่อถือ ● มีความเป็นชาตินิยมสูง ซึ่งเป็นจุดที่นักการเมืองและกลุ่มพลังต่างๆ อาจใช้ประโยชน์ในความรู้สึกนี้มากกว่าความไม่สงบในประเทศ และอาจทำให้ประชาชนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อนักลงทุนต่างชาติ ● SMEs มีอุปสรรคในธุรกิจ Contract Farming ในด้านการเคลื่อนย้ายเมล็ดพันธุ์และผลผลิต ขอบเขตพื้นที่ กรรมสิทธิ์ที่ดิน ● ระบบการคมนาคมและสาธารณูปโภคยังไม่มีประสิทธิภาพ และขาดแคลน ทำให้การติดต่อสื่อสารและการคมนาคมเป็นไปอย่างล่าช้า ● ความสัมพันธ์ทางการเมืองกับไทยยังไม่ราบรื่นนัก

กฎระเบียบด้านการลงทุน

กัมพูชาออกกฎหมายส่งเสริมการลงทุนที่จะให้สิทธิประโยชน์และความมั่นคงแก่นักลงทุนที่จะถือครองสิทธิ์ในทรัพย์สินต่างๆ **ยกเว้น**กรรมสิทธิ์ที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ ผู้ถือครองจะต้องเป็นบุคคลสัญชาติกัมพูชาเท่านั้น ต่างด้าวสามารถใช้สิทธิโดยการเช่าหรือสัมปทาน และให้หลักประกันว่าผู้ได้รับการส่งเสริมจะได้รับการปฏิบัติเท่าเทียมกับคนในชาติและจะไม่ถูกบังคับจากนโยบายกำหนดราคาสินค้าและบริการ หากมีการใช้บังคับสามารถซื้อและโอนเงินตราต่างประเทศไม่ว่าจะเพื่อชำระสินค้าหรือจ่ายกำไรตามระบบธนาคาร ทั้งนี้ คณะกรรมการเพื่อการพัฒนา กัมพูชา (Council for the Development of Cambodia : CDC) โดยนายกรัฐมนตรีสมเด็จฮุนเซน เป็นประธานเป็นผู้พิจารณาระดับนโยบายการลงทุนและให้สิทธิประโยชน์ต่างๆ โดยมีคณะทำงาน The Cambodian Investment Board (CIB) กลั่นกรองข้อเสนขอรับการส่งเสริมการลงทุนของภาคเอกชน และออกเอกสารรับรอง (Final Registration Certificate) จะตอบรับหรือปฏิเสธเห็นชอบในหลักการภายใน 3 วันทำการ และให้การส่งเสริมภายใน 28 วันทำการ (หากเอกสารสมบูรณ์) และให้ถือวันที่ CDC ออกเอกสารรับรอง Final Registration Certificate เป็นวันเริ่มต้นของการส่งเสริมการลงทุน

สิทธิประโยชน์ที่ได้รับมีดังนี้

- (1) ยกเว้นภาษีเงินได้เป็นระยะเวลา Trigger period + 3 + Priority period ปี (Trigger period สูงสุด ได้แก่ ปีแรกที่มีกำไร หรือ 3 ปีหลังจากที่โครงการมีรายได้แล้วแต่เวลาใดจะถึงก่อน)
- (2) ลดอัตราภาษีเงินได้เหลือร้อยละ 9 อีกระยะเวลาหนึ่งภายหลังจากการยกเว้นภาษี
- (3) ยกเว้นอากรนำเข้าเครื่องจักร เครื่องมือ อุปกรณ์และวัสดุก่อสร้างสำหรับการผลิตทดแทนการนำเข้า (หากเลิกโครงการก่อนครบ 5 ปีนับแต่นำเข้า ต้องเสียอากรตามค่าเครื่องจักรฯ สำหรับส่วนที่ยังตัดค่าเสื่อมไม่หมด)
- (4) ยกเว้นอากรนำเข้าวัตถุดิบ สินค้าสำเร็จรูปและส่วนประกอบ สำหรับโครงการผลิตเพื่อส่งออกและโครงการผลิตสินค้าสนับสนุนต่อเนื่อง
- (5) รับนุญาตให้นำที่ดินที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ หรือเช่าจากเอกชนไปเป็นหลักประกันเงินกู้ภายในระยะเวลาที่ได้รับสัมปทานหรือเช่า ยกเว้นที่ดินที่ยังไม่ได้รับการพัฒนา

- (6) รับผิดชอบต่อห้างและนำคนต่างด้าว คู่สมรสและบุตรเข้ามาอยู่และทำงาน
- (7) สามารถซื้อและส่งออกเงินตราต่างประเทศได้ทั้งระหว่างและหลังเลิกโครงการ

รูปแบบการลงทุนในกัมพูชา มี 5 รูปแบบ คือ

- (1) การถือหุ้นของชาวกัมพูชาทั้งสิ้นร้อยละ 100
- (2) การถือหุ้นของชาวต่างชาติทั้งสิ้นร้อยละ 100

(3) การร่วมทุน (Joint Ventures : JV) คือ กิจการร่วมทุนที่ก่อตั้งขึ้น (ใหม่) ตั้งแต่ 2 รายขึ้นไป จากการร่วมลงทุนโดยไม่จำกัดสัญชาติ รวมทั้งการร่วมทุนกับภาครัฐ ยกเว้น JV ที่มีเจตนาจะถือครองกรรมสิทธิ์เป็นเจ้าของที่ดินในกัมพูชา ต้องมีบุคคลสัญชาติกัมพูชาถือหุ้นร้อยละ 51 ขึ้นไป การร่วมทุนใน JV สามารถนำที่ดิน เครื่องจักรกลและอุปกรณ์สินทรัพย์อื่น ๆ มาประเมินเป็นทุนของโครงการได้

(4) Build - Operator - Transfer (BOT) คือ กิจการที่ลงทุน หรือได้รับสัมปทานจากรัฐในการลงทุนสร้างบริหารจัดการ และเก็บผลประโยชน์จากการดำเนินการในกิจการสาธารณูปโภคขนาดใหญ่ เมื่อสิ้นสุดสัญญาจะต้องส่งมอบสาธารณูปโภคทั้งหมดให้กับรัฐหรือหน่วยงานที่ให้สัญญาโดยไม่คิดมูลค่า ระยะเวลาการให้สัมปทานสูงสุดครั้งละไม่เกิน 30 ปี

(5) สัญญาร่วมมือทางธุรกิจ (Business Cooperation Contract : BCC) คือ การลงทุนที่นักลงทุนในกัมพูชาได้สัญญาดำเนินการกับหน่วยงานของรัฐ มีวัตถุประสงค์จะแบ่งปันผลกำไรระหว่างกัน โดยไม่ก่อตั้งนิติบุคคลขึ้นใหม่ ทั้งนี้การซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนระหว่างรัฐกับเอกชนไม่ถือเป็นการทำ BCC

รูปแบบการประกอบธุรกิจ มี 7 ประเภท คือ

- (1) Joint Stock Company
- (2) บริษัทจำกัด (Limited Liability Company)
- (3) Sole Proprietorship Limited Company
- (4) Commercial Partnerships
- (5) สำนักงานตัวแทน (Representative Offices)
- (6) สำนักงานสาขา (Branch Office of a Foreign Company)
- (7) Subsidiary⁴

⁴ คู่มือการลงทุนราชอาณาจักรกัมพูชา สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน BOI, 2549.

3) ภาวะการลงทุนในประเทศกัมพูชา

นับตั้งแต่รัฐบาลกัมพูชาได้ประกาศใช้กฎหมายการลงทุนเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2537 จนถึงเดือนตุลาคม 2550 คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนของกัมพูชา (Cambodian Investment Board: CIB) ได้อนุมัติโครงการส่งเสริมการลงทุนจำนวน 1,527 โครงการ คิดเป็นมูลค่าเงินลงทุน 7,889 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ.

ในปี 2550 มีโครงการที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนกัมพูชา (Cambodian Investment Board: CIB) จำนวน 130 โครงการ เงินทุนจดทะเบียน 480.7 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. เป็นการลงทุนจากประเทศไทยจำนวน 3 โครงการ เงินลงทุน 13.8 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. ได้แก่ โรงงานผลิตปูนซีเมนต์ เงินทุน 0.8 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. โรงงานผลิตรองเท้า เงินทุน 1 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. และโรงงานผลิตน้ำตาล เงินทุน 12.0 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. นักลงทุนต่างชาติที่ได้รับอนุมัติโครงการลงทุนในกัมพูชามากที่สุดคือ จีน จำนวน 32 โครงการ เงินลงทุน 40.4 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. คิดเป็นร้อยละ 24.6 และร้อยละ 8.4 ของจำนวนโครงการและเงินลงทุนที่ได้รับอนุมัติรวม รองลงมา คือ เกาหลีใต้ จำนวน 16 โครงการ เงินลงทุน 22 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. คิดเป็นร้อยละ 12.3 และร้อยละ 4.6 ของโครงการที่ได้รับอนุมัติรวม นอกจากนี้เป็นการลงทุนจากไต้หวัน เวียดนาม มาเลเซีย ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย นอร์เวย์ คาซัคสถาน สหราชอาณาจักร และซาอุดีอาระเบีย

ในปี 2551 (ม.ค. - มี.ค.) มีโครงการที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนกัมพูชา (Cambodian Investment Board: CIB) จำนวน 21 โครงการ เงินทุนจดทะเบียน 41.6 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. เมื่อเทียบกับระยะเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา พบว่าจำนวนโครงการลดลง 3 โครงการ หรือลดลงร้อยละ 12.5 ขณะที่เงินลงทุนเพิ่ม 5.6 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. หรือเพิ่มร้อยละ 15.5 สาขาที่มีการลงทุนมาก ได้แก่ ธุรกิจการท่องเที่ยว เช่น การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบนเกาะ การก่อสร้างโรงแรมและรีสอร์ท ที่พักอาศัย ร้านอาหาร และสนามกอล์ฟ รองลงมาเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ อุตสาหกรรมเหมืองแร่ ธุรกิจโทรคมนาคม และธุรกิจบริการ Shopping center โดยเป็นการลงทุนของเกาหลีใต้และจีน จำนวนเท่ากัน 5 โครงการ สำหรับการลงทุนจากประเทศไทยมี 1 โครงการคือ โครงการปลูกอ้อยและผลิตน้ำตาลของกลุ่มบริษัทมิตรผล

ประเภทธุรกิจที่ SMEs ไทย มีศักยภาพที่จะลงทุนในกัมพูชา

สาขาการเกษตร และอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร อุตสาหกรรมการเกษตรของกัมพูชายังนับว่าเป็นโอกาสสำหรับผู้ประกอบการ SMEs ไทย ทั้งนี้เนื่องจากกัมพูชายังคงมีพื้นที่การเกษตรที่ความอุดมสมบูรณ์ว่างเปล่าเป็นจำนวนมาก กอปรกับภาคการเกษตรของประเทศไทยได้รับการยอมรับจากรัฐบาลกัมพูชาในด้านความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีการเกษตร ดังนั้นการลงทุนด้านการเกษตรแบบมีพันธสัญญา สำหรับพืชเศรษฐกิจต่างๆ เช่น ข้าวหอมมะลิ ข้าวโพด ยางพารา ปาล์มน้ำมัน เป็นต้น เพื่อใช้สำหรับการบริโภคในประเทศกัมพูชาซึ่งประชากรที่มีฐานะดีเริ่มจำนวนมากขึ้น หรือเพื่อใช้สำหรับการบริโภคของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีจำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็ว และเพื่อใช้เป็นแหล่งวัตถุดิบที่สำคัญในการผลิตพลังงานทดแทนซึ่งนับเป็นอุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มเติบโตสูงในภูมิภาค อย่างไรก็ตามผู้ประกอบการที่สนใจลงทุนควรตรวจสอบเงื่อนไขการนำเข้าส่งออกเมล็ดพันธุ์ และผลผลิตทางการเกษตรระหว่างประเทศไทยและกัมพูชาลงทุน เนื่องจากกฎระเบียบบางข้อยังเป็นข้อจำกัดสำหรับการเคลื่อนย้ายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรบางประเภทอยู่ และควรตรวจสอบการดำเนินและผลผลิตตามพันธสัญญาของเกษตรกรอย่างสม่ำเสมอด้วย เช่น ผลผลิตที่ทำมานำมาเฉพาะพื้นที่ฟาร์มที่ได้ตกลงกันไว้หรือไม่ หรือเป็นผลผลิตที่ได้จากเมล็ดพันธุ์ที่กำหนดไว้แล้วหรือไม่ นอกจากสาขาการผลิตผลผลิตทางการเกษตรแล้ว อุตสาหกรรมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร (เช่น โรงสีและบรรจุข้าว เป็นต้น) ก็ยังนับเป็นโอกาสที่สำคัญ ซึ่งในปัจจุบันกัมพูชามีผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมนี้จำนวนไม่มากนัก เช่น ผู้ประกอบการชาวไทย ผู้ประกอบการชาวเวียดนาม และผู้ประกอบการท้องถิ่น (ซึ่งโอนสัญชาติจากประเทศอื่น) ซึ่งสิ่งสำคัญที่สุดในการประกอบกิจการดังกล่าวคือ การควบคุมคุณภาพของสินค้าตลอดสายการผลิต ตั้งแต่การคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ให้เกษตรกรปลูก การถ่ายทอดความรู้ด้านการดูแลพืช ด้านการเก็บเกี่ยวผลผลิต กระบวนการแปรรูป การเก็บรักษาและการขนส่ง โดยกลุ่มลูกค้าที่สำคัญของอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารนอกจากกลุ่มผู้บริโภคและนักท่องเที่ยวแล้ว ตลาดต่างประเทศเช่นสหภาพยุโรปก็เป็นตลาดที่สำคัญสำหรับผลผลิตในกลุ่มอุตสาหกรรมนี้

สาขาการประมงและอุตสาหกรรมที่เชื่อมโยงกับการประมง ทรัพยากรสัตว์น้ำทะเลและทะเลสาบในประเทศกัมพูชายังมีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับประเทศไทย ถึงแม้ว่าประเทศกัมพูชาจะมีชาวประมงจำนวนมากแต่ปริมาณสัตว์น้ำที่จับขึ้นมาได้ก็นับว่าน้อยเมื่อเทียบกับประเทศไทย นอกจากนี้อุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำทะเลทั้ง กุ้ง ปลา ปลาหมึก ก็ยังไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่นัก และยังมีผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมดังกล่าวน้อย จึงนับว่าเป็นโอกาสทางธุรกิจ

สาขาการค้าวัสดุก่อสร้าง ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาอุตสาหกรรมก่อสร้างในกัมพูชาได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วตามการเติบโตของภาคอสังหาริมทรัพย์และภาคการท่องเที่ยวและบริการ ส่งผลให้กัมพูชามีความต้องการใช้วัสดุก่อสร้างเป็นจำนวนมาก ซึ่งวัสดุก่อสร้างส่วนใหญ่ต้องนำเข้ามาจากต่างประเทศ เช่น สุกงันท์ อุปกรณ์เกี่ยวกับสายไฟและสวิทช์ไฟฟ้า อุปกรณ์ฟิตติ้งต่างๆ (เช่น มือจับ กลอน) และอุปกรณ์สำหรับงานตกแต่ง เป็นต้น ผู้แทนจำหน่ายสินค้าวัสดุก่อสร้างที่สำคัญได้แก่ ผู้ประกอบการไทยที่นำเข้ามาสินค้ากลุ่มดังกล่าวจากประเทศไทย และผู้ประกอบการจีนหรือกัมพูชาที่นำเข้ามาสินค้ากลุ่มดังกล่าวเข้ามาขายเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันกลุ่มลูกค้ายังมีการรับรู้ว่าผลิตภัณฑ์วัสดุก่อสร้างจากประเทศไทยมีคุณภาพเหนือกว่าประเทศอื่น จึงทำให้วัสดุก่อสร้างของไทยยังคงขายในราคาเดิมได้ แม้จะมีสินค้าทดแทนราคาถูกกว่าจากประเทศจีนเข้ามาตีตลาดเพิ่มขึ้นก็ตาม

สาขาการท่องเที่ยวและบริการ ภาคการท่องเที่ยวและบริการเป็นแหล่งรายได้หลักที่สำคัญของประเทศกัมพูชา และเป็นภาคเศรษฐกิจที่มีการเติบโตสูงอย่างต่อเนื่อง ในอดีตที่ผ่านมาผู้ประกอบการไทยหลายรายก็ได้เริ่มลงทุนก่อตั้งธุรกิจบริการในพื้นที่ท่องเที่ยวแถบเสียมราฐ ทั้งส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบินระหว่างประเทศ โรงแรม โรงพยาบาล ภัตตาคารและร้านอาหาร ซึ่งมักเป็นการลงทุนของธุรกิจขนาดใหญ่ ซึ่งก็เริ่มเผชิญกับคู่แข่งขันจากต่างชาติที่เริ่มเข้ามาลงทุนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (เช่น เกาหลีใต้และจีน เป็นต้น) ดังนั้นธุรกิจที่ยังเป็นโอกาสสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางขนาดย่อมไทย คือธุรกิจขนาดย่อมที่ชาวกัมพูชายังอาจมีทุนหรือทักษะไม่มากพอที่จะดำเนินการได้เอง เช่น ธุรกิจสนับสนุนโรงแรมต่างๆ (ดอกไม้ ชักกรีด ผลิตภัณฑ์ต่างๆ ในห้องพัก เป็นต้น) ธุรกิจสนับสนุนภัตตาคารร้านอาหาร (เช่น ภาชนะ บรรจุภัณฑ์ เป็นต้น) ธุรกิจบริการกลุ่มนักท่องเที่ยวเฉพาะ (เช่น นูติคโฮเทล เซอร์วิสอพาร์ทเมนท์ เกสต์เฮ้าส์ สปา เป็นต้น) ธุรกิจสนับสนุนรถโดยสารนักท่องเที่ยว (เช่น ขายเป็นไหล่ อุ้มนม บริการบำรุงรักษา เป็นต้น) ธุรกิจร้านอาหาร ธุรกิจเกี่ยวกับการถ่ายภาพและอัดภาพ และธุรกิจผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก (เช่น เครื่องไม้ เครื่องปั้นดินเผา อาหารและขนม เป็นต้น)

สาขาการค้าสินค้าอุปโภคบริโภค ธุรกิจการนำเข้าสินค้าอุปโภคบริโภคจากประเทศไทยเข้าไปจำหน่ายยังประเทศกัมพูชา เป็นธุรกิจที่วิสาหกิจขนาดย่อมของไทยนิยมทำในอดีตที่ผ่านมา เนื่องจากประเทศกัมพูชามีอุตสาหกรรมผลิตสินค้ากลุ่มดังกล่าวในประเทศน้อยมาก แต่เมื่อสินค้าจากประเทศจีนและเวียดนามได้พัฒนาขึ้น และผู้ผลิตสินค้าจากมาเลเซียและสิงคโปร์ต่างก็เล็งเห็นศักยภาพของตลาดอุปโภคบริโภคในกัมพูชา สินค้าอุปโภคบริโภคจากประเทศไทยจึงมีคู่แข่งมากขึ้นทั้งตลาดระดับบนและตลาดระดับล่างอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น ผู้ประกอบการที่นำเข้าสินค้าจึงเพิ่มความหลากหลายของสินค้านำเข้าจากหลายประเทศมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการการค้าส่งหรือตัวแทนจำหน่ายของไทยในประเทศกัมพูชาก็ยังมีจุดแข็งตรงที่เป็นผู้เข้าสู่ตลาดเป็นรายแรกๆ จึงยังคงมีเครือข่ายการกระจายสินค้าที่ครอบคลุมกว่า แต่ก็นับว่าค่อนข้างยากสำหรับผู้ประกอบการรายใหม่ที่จะเข้ามาดำเนินธุรกิจดังกล่าว เนื่องจากการสร้างเครือข่ายทางการค้าต้องใช้เวลา นาน นอกจากผู้ประกอบการดังกล่าวจะมีสินค้าใหม่ที่เป็นที่ต้องการของตลาดและเป็นผู้ประกอบการเพียงรายเดียวที่บริษัทผู้ผลิตแต่งตั้งให้เป็นตัวแทนจำหน่ายในประเทศกัมพูชา อย่างไรก็ตาม ภาคการค้าที่ยังนับว่าเป็นโอกาสสำหรับผู้ประกอบการไทยคือการค้าในลักษณะที่ทันสมัย (หรือโมเดิร์นเทรด) ไม่ว่าจะเป็นคอนวีเนียนสโตร์ หรือซูเปอร์มาร์เก็ตก็ตาม ทั้งนี้เนื่องจากยังมีผู้ให้บริการในสาขาดังกล่าวไม่มากนัก นอกจากนี้การดำเนินธุรกิจร้านอาหารไทยหรือแฟรนไชส์ร้านอาหารไทย (เช่น สุกี้โคคา กาแฟแบล็คแคนยอน เป็นต้น) ก็นับเป็นโอกาสทางธุรกิจสำหรับลูกค้าระดับบนและนักท่องเที่ยวกัมพูชาจำนวนมากซึ่งมีกำลังซื้อสูง

12.3.2 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

สปป.ลาว มีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาแล้วรวม 6 ฉบับ ในการประชุมสมัชชาพรรคฯ ครั้งที่ 7 ได้กำหนดเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาประเทศในระยะปานกลาง (ปี 2549 - 2553) และระยะยาว (ถึงปี 2563) ที่สำคัญดังนี้

ในระยะยาว (ปี 2563) จะพัฒนาให้ สปป.ลาว พ้นจากสถานการณ์เป็นประเทศ ด้อยพัฒนาน้อยที่สุดจากเดิมที่ประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวประมาณ 1,000 ดอลลาร์ สรอ. เพิ่มจากปี 2544 ประมาณ 3 เท่าตัว ทั้งนี้สามารถจำแนกนโยบายการพัฒนาแต่ละภาค ของ สปป.ลาว ได้ดังนี้

- พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ แขวงอุดมไชย บ่อแก้ว ไชยะบุรี ซึ่งติดกับ ไทย นโยบายที่สำคัญ ได้แก่ อุตสาหกรรมแปรรูป และการปลูกพืช เช่น ฝ้าย ถั่ว และข้าวโพด
- พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ แขวงหลวงพระบาง เขียงขวาง พงสาลี ซึ่งมีเขตแดนติดต่อกับไทยและจีน นโยบายการพัฒนาที่สำคัญ คือ การเลี้ยงสัตว์ และปลูกพืช
- พื้นที่ภาคกลาง ได้แก่ แขวงคำม่วน และสะหวันนะเขต ซึ่งติดต่อกับไทยและ เวียดนาม นโยบายการพัฒนาที่สำคัญ คือ การปลูกพืชอาหารและอุตสาหกรรม
- พื้นที่ภาคใต้ เป็นพื้นที่สีเหลี่ยมเศรษฐกิจ ซึ่งติดต่อกับไทย กัมพูชา และเวียดนาม นโยบายการพัฒนาที่สำคัญ คือ การปลูกกาแฟ ข้าวโพด และผัก

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 ปี 2549 - 2553 กำหนดเป้าหมายดังนี้

- การขยายตัวทางเศรษฐกิจ กำหนดอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจเฉลี่ยร้อยละ 7.2 ต่อปี
- มุ่งขจัดความยากจน กำหนดให้พลเมืองของประเทศมีรายได้เพิ่มขึ้นจากประมาณ 380 ดอลลาร์ สรอ. ต่อคนต่อปีในปี 2547 เป็น 720 ดอลลาร์ สรอ. ต่อคน ต่อปีภายในปี 2553
- การส่งออก กำหนดเป้าหมายมูลค่าส่งออกขยายตัวร้อยละ 10.0 ต่อปี

1) ภาวะการค้าระหว่างประเทศไทยกับ สปป.ลาว

ในปี 2549 ไทยและ สปป.ลาว มีมูลค่าการค้ารวม 57,583.3 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 43.6 โดยไทยเกินดุลการค้าเป็นมูลค่า 19,726.4 ล้านบาท กล่าวคือ มูลค่าการส่งออกของประเทศไทยไป สปป.ลาว มีจำนวน 38,654.9 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมาร้อยละ 24.8 และประเทศไทยนำเข้าจาก สปป.ลาว มูลค่า 18,928.4 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมาร้อยละ 107.4

ในปี 2550 (ม.ค. - ก.ย.) มูลค่าการค้าไทยและ สปป.ลาว มีมูลค่าการค้ารวม 43,827.8 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 1.4 โดยไทยเกินดุลการค้าเป็นมูลค่า 21,410.7 ล้านบาท เป็นมูลค่าการส่งออกของประเทศไทยจำนวน 32,619.2 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมาร้อยละ 13.5 และมูลค่าการนำเข้าจาก สปป.ลาว จำนวน 11,208.6 ล้านบาท ลดลงจากช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมาร้อยละ 22.7

สินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ น้ำมันสำเร็จรูป รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ เครื่องจักรกลและส่วนประกอบของเครื่องจักร ผ้าฝ้าย ยานพาหนะอื่น ๆ และส่วนประกอบ เคมีภัณฑ์ เครื่องดื่ม ปูนซีเมนต์ และเครื่องสำอาง สบู่ และผลิตภัณฑ์รักษา

สินค้านำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ โลหะทองแดง เศษโลหะและผลิตภัณฑ์ ไม้ซุง ไม้แปรรูป และผลิตภัณฑ์ ไฟฟ้า ถ่านหิน ข้าวโพต เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ และเสื้อผ้าสำเร็จรูป

การค้าชายแดนระหว่างไทย กับ สปป.ลาว ประเทศไทยและ สปป.ลาว มีบริเวณพรมแดนติดต่อกันโดยมีแม่น้ำโขงเป็นพรมแดนตามธรรมชาติ การค้าบริเวณพรมแดนสามารถดำเนินการได้หลายแนวทาง เช่น **ด้านศุลกากรตามจังหวัดชายแดน** อาทิ เชียงราย อุบลราชธานี เลย หนองคาย นครพนม น่าน อุดรดิตต์ พะเยา และมุกดาหาร **จุดผ่อนปรนทางการค้า** อาทิ จังหวัดเชียงราย อุบลราชธานี เลย หนองคาย นครพนม น่าน อุดรดิตต์ และพะเยา **จุดผ่านแดนชั่วคราว** อาทิ ผ่านพิธีการศุลกากร **และการค้าชายแดนนอกระบบ** โดยการลักลอบค้าขายโดยอาศัยช่องทางความสะดวกของภูมิประเทศ

ตามแนวชายแดนที่ติดกันโดยไม่ผ่านศุลกากร ซึ่งการค้าอนุกรมระบบมีมูลค่าประมาณร้อยละ 70 ของการค้าชายแดนในปี 2549 การค้าชายแดนระหว่างไทย - สปป.ลาว มีมูลค่า 47,922.1 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 24.3 โดยไทยเกินดุลการค้าเป็นมูลค่า 27,927.9 ล้านบาท สำหรับปี 2550 (ม.ค. - ก.ย.) มูลค่าการค้าชายแดนไทยและ สปป.ลาว มีมูลค่าการค้ารวม 45,302.9 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 26.1 โดยไทยเกินดุลการค้าเป็นมูลค่า 19,239.8 ล้านบาท สินค้าส่งออกที่สำคัญได้แก่ น้ำมันเชื้อเพลิง รถยนต์ รถจักรยานยนต์และอะไหล่ วัสดุอุปกรณ์การก่อสร้าง และสินค้าอุปโภคบริโภค สินค้านำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ โลหะทองแดง ไม้ และไม้แปรรูป โค กระบือ แร่ดิบ ผลิตภัณฑ์เกษตร และสิ่งทอ

2) ศักยภาพด้านการลงทุนใน สปป.ลาว

ศักยภาพรวมของประเทศ

- อุดมสมบูรณ์ด้วย ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น แร่ธาตุ และพลังงานน้ำ
- มีพรมแดนเชื่อมโยงประเทศจีน ไทย เวียดนาม และกัมพูชา
- ประชากรมีการรับรู้และเข้าใจผลิตภัณฑ์ของไทย และมีทัศนคติดีต่อทั้งด้านภาพลักษณ์และคุณภาพ
- สปป.ลาว ได้รับสิทธิพิเศษทางการค้าจากประเทศผู้นำเข้าหลักของโลก
- มีภาษาและวัฒนธรรมใกล้เคียงกับไทย และมีความร่วมมือทางการค้าและความสัมพันธ์ทางการทูตที่ดีกับไทย
- ตลาดในประเทศมีขนาดเล็ก และต้องส่งออกสินค้าผ่านประเทศอื่น

สาขาอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ

- การเกษตร เนื่องจากมีภูมิประเทศคล้ายไทยแต่มีต้นทุนต่ำกว่า
- อุตสาหกรรมผลิตเพื่อการส่งออก เนื่องจากใช้ประโยชน์จากแหล่งวัตถุดิบที่อุดมสมบูรณ์ และต้นทุนต่ำ รวมถึงสิทธิพิเศษต่างๆ ที่ได้รับ
- บริการด้านโลจิสติกส์ เนื่องจาก สปป.ลาว เป็นเส้นทางเชื่อมโยงกับประเทศอื่นๆ
- การค้าสินค้าอุปโภคบริโภค เนื่องจากสินค้าไทยมีการรับรู้และภาพลักษณ์ที่ดี
- กิจกรรมสนับสนุนด้านพลังงานไฟฟ้า เนื่องจากมีแผนผลิตไฟฟ้าจากพลังงานน้ำมากขึ้น

ตารางที่ 12.7 จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัด (SWOT) ของการค้าและการลงทุนใน สปป.ลาว

จุดแข็ง / Strength	จุดอ่อน / Weakness
<ul style="list-style-type: none"> ● มีพรมแดนติด 5 ประเทศทำให้สามารถใช้ สปป.ลาว เป็นเส้นทางเชื่อมโยงการขนส่งกับจีน เวียดนาม สหภาพเมียนมาร์ และกัมพูชาได้ ● มีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และแหล่งพลังงานไฟฟ้า ● รัฐบาลในระบอบสังคมนิยมมีเสถียรภาพ ● รัฐบาลมีนโยบายให้มีการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่แต่ละภาคของ สปป.ลาว ● มีเศรษฐกิจพิเศษตั้งอยู่ใกล้ประเทศไทยมากที่สุด 	<ul style="list-style-type: none"> ● ระบบเศรษฐกิจยังไม่กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาเต็มที่ ● การอนุญาตให้ลงทุนขึ้นอยู่กับผู้ปกครองของแต่ละแขวง ● แรงงานของ สปป.ลาว ส่วนใหญ่เป็นแรงงานไร้ฝีมือ ● มีข้อจำกัดในการนำผลกำไรของผู้ลงทุนกลับประเทศ ● ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานยังขาดการพัฒนา ● ผู้ถือบัตรผ่านแดนของไทยเดินทางผ่านเข้าพื้นที่ต่างๆ ใน สปป.ลาว ไม่สะดวก ● ตลาดภายในประเทศมีขนาดเล็ก
โอกาส / Opportunity	ข้อจำกัด / Threat
<ul style="list-style-type: none"> ● มีพรมแดนติดต่อกับหลายประเทศ หากการก่อสร้างเส้นทางเชื่อมโยงแล้วเสร็จ จะมีความได้เปรียบในการติดต่อและการส่งสินค้าผ่าน สปป.ลาว ไปยังประเทศอื่น เช่น จีน เวียดนาม ● มีวัฒนธรรมและภาษาล้านไทย ● มีความสัมพันธ์อันดีกับไทย ● ประชากรชาว สปป.ลาว มีทัศนคติที่ต่อสินค้าไทยในด้านคุณภาพเมื่อเปรียบเทียบกับสินค้าจากจีนและเวียดนาม ● รัฐบาลส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตร 	<ul style="list-style-type: none"> ● การขนส่งสินค้าผ่านแดนยังมีความซับซ้อน ● อุตสาหกรรมค้าปลีกต้องอาศัยความสัมพันธ์ยาวนาน ● การทำ Contract farming ยังมีอุปสรรคในการเข้าถึงที่ดิน ● การพัฒนาเส้นทางคมนาคมเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านค่อนข้างยาก และไม่มีศักยภาพ ● แรงงานมีทัศนคติที่ไม่ต้องงานบริการ

กฎระเบียบด้านการลงทุน

นโยบายการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศของรัฐบาล สปป.ลาว การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีโดยเฉพาะการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล DDF กำหนดให้ผู้ประกอบการที่เข้าไปตั้งโรงงานใน สปป.ลาว รวมทั้งพื้นที่ทางเหนือ ซึ่งส่วนใหญ่ขาดแคลนระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นเวลา 7 ปี หลังจากนั้นเสียอัตรา ร้อยละ 10.0 เทียบกับอัตราปกติร้อยละ 35.0

นักลงทุนที่สนใจลงทุนในพื้นที่ภาคเหนือของ สปป.ลาว ต้องยื่นคำร้องขออนุญาตลงทุนพร้อมกับเอกสารการลงทุนและบทวิเคราะห์เศรษฐกิจแสดงผลวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการและแผนธุรกิจ ต่อผู้ปกครองของแขวงที่ต้องการเข้าไปลงทุน โดยมีอำนาจอนุมัติโครงการลงทุนไม่เกิน 3 ล้านดอลลาร์ สรอ. ยกเว้น แขวงหลวงพระบาง ซึ่งเป็น 1 ใน 4 แขวงใหญ่ นอกเหนือจากแขวงจำปาสัก แขวงสะหวันนะเขต และนครหลวงเวียงจันทน์ ที่ผู้ปกครองแขวงมีอำนาจอนุมัติวงเงินลงทุน 5 ล้านดอลลาร์ สรอ.

สปป.ลาว ออกกฎหมายการลงทุนจากต่างประเทศฉบับแรกเมื่อปี 2521 และปรับปรุงแก้ไขประกาศใช้ชื่อ “กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนของต่างประเทศ (Law on the Promotion and Management of Foreign Investment in the Lao People’s Democratic Republic)” เมื่อ 14 มีนาคม 2537 โดยปรับปรุงกฎหมายการลงทุนแห่งชาติ เช่น กฎหมายการลงทุนจากต่างประเทศ กฎหมายภาษีอากร กฎหมายที่ดิน เป็นต้น เพื่อให้เป็นสากลและเอื้ออำนวยให้นักลงทุนต่างชาติมั่นใจที่จะเข้ามาลงทุนในประเทศมากขึ้น

สิทธิประโยชน์ต่างๆ แก่ นักลงทุนต่างชาติ มีดังนี้

(1) ให้ความคุ้มครองแก่นักลงทุนและทรัพย์สินของนักลงทุนต่างชาติ จะไม่ถูกยึด ริบหรือโอนไปเป็นของรัฐ เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อสาธารณประโยชน์ ซึ่งนักลงทุนจะได้รับค่าทดแทนคืนโดยเร็วอย่างสมเหตุสมผลและเป็นจริง นอกจากนี้ รัฐบาลยังรับประกันจะไม่เข้าแทรกแซงการค้าเสรีธุรกิจ

(2) นักลงทุนต่างชาติไม่มีสิทธิถือครองที่ดิน แต่สามารถเช่าที่ดิน (ระยะเวลาเช่าได้ถึง 20 ปี และ 30 ปีจากรัฐ) สามารถโอนสิทธิและผลประโยชน์จากการเช่าที่ดินได้ อย่างไรก็ตาม ในปี 2542 สปป.ลาว ออกกฎหมายว่าด้วยการวางผังเมือง (The Town Planning Law) กำหนดเขตการใช้ที่ดินเพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆ เช่น เขตที่อยู่อาศัย เขตสำนักงาน เขตการค้า เขตอุตสาหกรรม เขตสวนสาธารณะ เป็นต้น ทำให้นักลงทุนต่างชาติคำนึงถึงแหล่งที่ตั้งโครงการลงทุนให้ถูกต้องตามเขตที่กำหนด

(3) นักลงทุนต่างชาติต้องให้สิทธิแรงงาน สปป.ลาว ก่อนแรงงานชาติอื่นในการคัดเลือกเข้าทำงาน และสามารถจ้างแรงงานต่างชาติได้กรณีที่ต้องการแรงงานฝีมือและความชำนาญเฉพาะ และสามารถโอนรายได้ของตนกลับประเทศได้ภายหลังชำระภาษีได้ในอัตราร้อยละ 10.0

(4) นักลงทุนต่างชาติสามารถดำเนินธุรกิจได้ในทุกสาขาการลงทุนที่ถูกต้องตามกฎหมาย แต่มีข้อยกเว้นบางสาขาดังนี้

(4.1) สาขาที่ถูกรับควบคุมและติดตามอย่างใกล้ชิดจากรัฐบาล สปป.ลาว เช่น พลังงาน เหมืองแร่ การนำเข้า - ส่งออก การค้า การโทรคมนาคม และด้านสุขภาพ

(4.2) สาขารัฐบาลให้การสนับสนุนมากเป็นพิเศษ ได้แก่ โครงการผลิตกระแสไฟฟ้า อุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานจำนวนมาก อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก การเกษตร ป่าไม้และผลิตภัณฑ์จากป่า เหมืองแร่ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อุตสาหกรรมเบา และการบริการ

(4.3) สาขาที่รัฐบาล สปป.ลาว ห้ามนักลงทุนต่างชาติลงทุน สงวนไว้สำหรับนักลงทุน สปป.ลาว ได้แก่ บริการด้านการทำบัญชี บริการการท่องเที่ยว ขยายปลีก และทำป่าไม้

รูปแบบการลงทุน มี 2 รูปแบบคือ

(1) การร่วมลงทุนระหว่างนักลงทุนต่างชาติและนักลงทุน สปป.ลาว (Joint Venture) นักลงทุนต่างชาติมีสัดส่วนการลงทุนอย่างน้อยสุดร้อยละ 30 ของทุนจดทะเบียนทั้งหมด

(2) การลงทุนของต่างประเทศร้อยละ 100 (Wholly Foreign - Owned Enterprise) รัฐบาล สปป.ลาว กำหนดคณะกรรมการส่งเสริมและร่วมมือด้านการลงทุน (Committee for Investment Management and Cooperation : CIC) ขึ้น เป็นหน่วยงานเอกเทศแห่งเดียวดูแลการลงทุนจากต่างประเทศ และ CIC ได้แต่งตั้งคณะรัฐมนตรีคุ้มครองการลงทุนจากต่างประเทศ (Foreign Investment Management Cabinet : FIMC) มีหน้าที่พิจารณาขั้นตอนการขออนุญาตของนักลงทุนให้มีความสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้นและบริการแบบครบวงจรเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (One - Stop Service) กล่าวคือ โครงการมีมูลค่าและระยะเวลาผลการพิจารณาดังต่อไปนี้

- มูลค่าต่ำกว่า 1 ล้านดอลลาร์ สรอ. ทราบผลพิจารณาภายใน 3 สัปดาห์
- มูลค่า 1 - 5 ล้านดอลลาร์ สรอ. ทราบผลภายใน 4 สัปดาห์
- มูลค่า 5 - 50 ล้านดอลลาร์ สรอ. ทราบผลภายใน 12 สัปดาห์

การลงทุนจากต่างประเทศใน สปป.ลาว ที่ถูกต้องตามกฎหมายจะเริ่มดำเนินกิจการได้ต่อเมื่อได้รับอนุมัติเป็นลายลักษณ์อักษรจาก FIMC และทำการจดทะเบียนบริษัทกับกระทรวงอุตสาหกรรมและการค้า และได้รับใบจดทะเบียนบริษัทตามข้อกำหนดในกฎหมายธุรกิจแล้ว

การเดินทางเข้า - ออกประเทศ

- คนทั่วไปและข้าราชการ ต้องมีหนังสือเดินทางไปแสดงจึงจะเข้า สปป.ลาว ได้
- กรณีการข้ามแดนบริเวณชายแดนไทย - สปป.ลาว ที่จุดผ่านแดนสามารถใช้ได้ทั้งหนังสือเดินทางหรือบัตรผ่านแดนชั่วคราว (Border Pass)
- ส่วนจุดผ่อนปรนสามารถใช้ได้เฉพาะบัตรผ่านแดนเท่านั้น การใช้บัตรผ่านแดนจะไม่สามารถเข้าไปยังแขวงอื่นๆ นอกจากแขวงที่เข้ามา และต้องเดินทางออกจาก สปป.ลาว จุดเดียวกับขาเข้า
- สำหรับการใช้นหนังสือเดินทาง (Passport) ไม่ต้องทำวีซ่า
- หากนำรถยนต์เข้าไปเอง ต้องติดต่อกกรมการขนส่งกระทรวงคมนาคม หรือขนส่งจังหวัดต้องมีการทำประกันการนำรถเข้าประเทศ

สิทธิพิเศษทางการค้าระหว่างประเทศที่ได้รับ

- ญี่ปุ่นให้ระบบสิทธิพิเศษทางภาษี ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ สำหรับผลิตภัณฑ์ทางกลกรรม ป่าไม้ และประมง และส่วนที่สองคือ ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเหมืองแร่ รวมถึงสินค้าที่ใช้ผลิตภัณฑ์ทางกลกรรม หรือผลิตภัณฑ์ทางป่าไม้ ส่วนประกอบหลัก
- สิทธิพิเศษทางด้านอัตราภาษีที่มีผลบังคับใช้ร่วมกัน (Agreement on Common Effective Preferential Tariff - CEPT) สัญญาว่าด้วยการให้สิทธิพิเศษด้านอัตราภาษีนี้เป็นส่วนสำคัญในการปฏิบัติแผนลดอัตราภาษีของเขตการค้าเสรีอาเซียน หรืออาฟต้า (CEPT Scheme AFTA)
- ลดอัตราภาษีสินค้านำเข้าของจีนจำนวน 202 / 238 รายการให้แก่ สปป.ลาว นี้ การส่งออกสินค้าของ สปป.ลาว ไปยังจีน และทำให้ราคาสินค้าของ สปป.ลาว สามารถแข่งขันได้ในจีน

สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป (Generalized System of Preferences : GSP) จากประเทศผู้นำเข้ามากถึง 35 ประเทศทั่วโลก อาทิ ประเทศในกลุ่ม EU และญี่ปุ่น

3) ภาวะการลงทุนใน สปป.ลาว

จากสถิติการให้การอนุมัติลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริม และคุ้มครองการลงทุน ภายในและต่างประเทศ (DDFI) ของ สปป.ลาว ปรากฏว่าตั้งแต่ปี 2531 - 2548 ประเทศไทย เป็นประเทศที่ลงทุนใน สปป.ลาว มากที่สุด คือ ลงทุน 330 โครงการ มูลค่า 2,845.7 ล้านดอลลาร์ สรอ. สาขาอุตสาหกรรมที่ประเทศไทยลงทุนใน สปป.ลาว มากที่สุด 3 อันดับแรกได้แก่ พลังงานไฟฟ้า มูลค่า 1,566.5 ล้านดอลลาร์ สรอ. คิดเป็นร้อยละ 55.05 รองลงมา คือ โทรคมนาคมและการขนส่ง มูลค่า 637.3 ล้านดอลลาร์ สรอ. คิดเป็นร้อยละ 22.40 และ โรงแรม และการท่องเที่ยว มูลค่า 287.9 ล้านดอลลาร์ สรอ. คิดเป็นร้อยละ 10.12

ตารางที่ 12.8 โครงการของไทยที่ลงทุนใน สปป.ลาว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 - 2548

ประเภทอุตสาหกรรม	จำนวน (โครงการ)	เงินลงทุน (ล้านดอลลาร์ สรอ.)	สัดส่วน (%)
1. พลังงานไฟฟ้า	6	1,127.5	55.05
2. โทรคมนาคมและการขนส่ง	9	637.3	22.40
3. โรงแรมและการท่องเที่ยว	13	287.9	10.12
4. อุตสาหกรรมและหัตถกรรม	90	101.4	3.56
5. ธุรกิจเกษตร	44	61.7	2.17
6. ธนาคารและการประกันภัย	6	50.8	1.79
7. การค้า	46	33.3	1.17
8. สิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป	38	29.8	1.05
9. การบริการ	34	25.3	0.89
10. การก่อสร้าง	17	23.1	0.81
11. เหมืองแร่	8	15.7	0.55
12. อุตสาหกรรมไม้และเฟอร์นิเจอร์ไม้	17	10.5	0.37
13. บริษัทที่ปรึกษา	2	2.4	0.08
รวมทั้งสิ้น	330	2,406.7	100.0

ที่มา : DDFI: Department for the Promotion and Management of Domestic and Foreign Investment

การลงทุนไทยใน สปป.ลาว ช่วงปี 2548 และไตรมาสแรกของปี 2549 อยู่ในเกณฑ์ที่สูงมาก โดยเฉพาะในช่วง 3 เดือนแรกของปีนี้ทางฝ่ายไทยได้มีการเร่งเข้าไปทำสัญญา ลงนาม MOU ในโครงการขนาดใหญ่กับฝ่าย สปป.ลาว ไทยเป็นประเทศผู้ลงทุนอันดับหนึ่งใน สปป.ลาว นับจากปี 2531 จนถึงเดือนมกราคม 2548 มีโครงการจากต่างชาติที่ได้รับ อนุญาตให้มาลงทุนใน สปป.ลาว รวมทั้งหมด 1,246 โครงการ มีมูลค่าการลงทุน 5,397.8 ล้านดอลลาร์ สรอ. ในจำนวนนี้ไทยเป็นประเทศที่เข้ามาลงทุนใน สปป.ลาว มากที่สุด เป็นจำนวน 331 โครงการ มูลค่าการลงทุน 2,277.7 ล้านดอลลาร์ สรอ. หรือประมาณร้อยละ 42.19 ของมูลค่าการลงทุนทั้งหมด ประเทศที่มีมูลค่าการลงทุนใน สปป.ลาว ลำดับรองลงมา ได้แก่ สหรัฐอเมริกา มาเลเซีย ฝรั่งเศส จีน เวียดนาม เกาหลี นอร์เวย์ ไต้หวัน นิวซีแลนด์ ออสเตรเลีย รัสเซีย อังกฤษ และญี่ปุ่น

ในอนาคตคนนอกจากนักลงทุนจากประเทศไทยแล้ว ประเทศที่คาดว่าจะเข้าไปลงทุนสูงใน สปป.ลาว รองจากไทย คือ เวียดนาม และจีน ตามด้วยเกาหลี มาเลเซีย สิงคโปร์ และออสเตรเลีย แม้แต่ฝรั่งเศส และรัสเซีย ซึ่งหันมาสนใจลงทุนใน สปป.ลาว เพิ่มขึ้นจากที่เคยเว้นว่างจากการลงทุนใน สปป.ลาว การลงทุนของไทยใน สปป.ลาว จะเน้นทางด้านโครงการสร้างเขื่อนพลังงานไฟฟ้าเพื่อนำมาใช้เป็นพลังงานทดแทนในประเทศไทย นอกจากนั้นเป็นโครงการด้านการเกษตรที่ไทยมีความถนัด ธุรกิจการก่อสร้างที่กำลังขยายตัวใน สปป.ลาว เนื่องจากการพัฒนาทางด้านสาธารณูปโภคของ สปป.ลาว ยังต้องมีการบูรณะและการขยายถนนหนทางอีกมาก และต้องพึ่งพาวงศ์ก่อสร้างจากฝั่งไทยเป็นหลัก ทางด้านการค้าและการบริการ และโรงแรมภัตตาคาร ที่คนไทยเข้าไปร่วมทุนกับ สปป.ลาว มากขึ้น ส่วนจีนเน้นด้านเหมืองแร่ที่ข่านานุกันเทคโนโลยีชุดเจาะและการเกษตร ซึ่งในขณะนี้เศรษฐกิจจีนกำลังเติบโต คนจีนมีฐานะมากขึ้นก็นำเงินมาลงทุนเข้าที่ดินใน ทางภาคเหนือของ สปป.ลาว เพื่อการเกษตรโดยใช้แรงงานของ สปป.ลาว ทางเวียดนามก็ เน้นด้านการเกษตรมีการเข้าที่ดินปลูกยางพาราใน สปป.ลาว และลงทุนด้านบริการโรงแรม ตามแขนงต่างๆ ของ สปป.ลาว มากขึ้น เกาหลีเข้าไปลงทุนใน สปป.ลาว เน้นด้านธุรกิจ การค้าเป็นเอเย่นขายรถยนต์ และรถจักรยานยนต์ มาเลเซียสนใจด้านโรงแรม ภัตตาคาร และการเกษตรพืชน้ำมัน ส่วนสิงคโปร์ให้ความสำคัญด้านบริการ และออสเตรเลียสนใจลงทุนด้านเหมือง ประเภทเหมืองทอง และทองแดง เป็นต้น

โอกาส ช่องทาง และวิธีการส่งออกสินค้าหรือการเข้าไปลงทุน

สปป.ลาว มีพรมแดนติดต่อกับหลายประเทศ หากการก่อสร้างเส้นทางเชื่อมโยงแล้วเสร็จ จะมีความได้เปรียบในการติดต่อและการส่งสินค้าผ่าน สปป.ลาว ไปยังประเทศที่อื่น เช่น จีน เวียดนาม มีวัฒนธรรมและภาษาใกล้เคียงกับไทย มีความสัมพันธ์อันดีกับไทย และประชากรชาวลาวมีทัศนคติที่ดีต่อสินค้าไทยในด้านคุณภาพเมื่อเปรียบเทียบกับสินค้าจากจีนและเวียดนาม อีกทั้งรัฐบาล สปป.ลาว ส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตร มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ทั้งแร่ธาตุ พลังน้ำ และที่ดินสำหรับทำการเกษตร และยังขาดแคลนเทคโนโลยีการผลิตผลผลิตทางการเกษตร แต่ก็มีข้อจำกัดในด้านขนาดตลาดในประเทศที่มีประชากรน้อย ความพร้อมของสาธารณูปโภค และการไม่มีพรมแดนติดทะเลจึงทำให้การขนส่งสินค้าระหว่างประเทศต้องผ่านประเทศอื่น

ประเภทธุรกิจหรือสินค้าที่มีศักยภาพสำหรับ SMEs

แรงจูงใจสำหรับผู้ประกอบการ SMEs เข้ามาลงทุน คือ การแสวงหาตลาด (Market Seeking) โดยเฉพาะตลาดภายในประเทศ ได้แก่ ธุรกิจค้าส่งสินค้าอุปโภคบริโภคจากประเทศไทย ธุรกิจโรงแรมตามเมืองท่องเที่ยว ธุรกิจแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร (อาทิ น้ำตาลทราย) ธุรกิจร้านอาหาร ธุรกิจบริการซ่อมรถยนต์และรถจักรยานยนต์ ธุรกิจจำหน่ายอะไหล่ชิ้นส่วนรถจักรยานยนต์ ธุรกิจผลิตถุงพลาสติก เป็นต้น โดยผู้ประกอบการ SMEs ส่วนใหญ่ของไทยจะเข้าไปลงทุนในพื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาแล้วค่อนข้างสมบูรณ์ เช่น บริเวณใกล้จุดผ่านแดนไทย - ลาว นครเวียงจันทน์ สะหวันนะเขต และปากเซ เป็นต้น

12.3.3 สหภาพเมียนมาร์

รัฐบาลสหภาพเมียนมาร์หรือประเทศเมียนมาร์ ประกาศนโยบายตั้งแต่เข้ายึดอำนาจการปกครองใหม่ๆ ที่จะเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจเมียนมาร์จากระบบวางแผนส่วนกลาง (Centrally - planned economy) เป็นระบบตลาดเปิดประเทศรองรับและส่งเสริมการลงทุนจากภายนอก ส่งเสริมการส่งออก การท่องเที่ยว และขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับภูมิภาค แต่ในทางปฏิบัติการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจมีความคืบหน้าช้ามาก เนื่องจากรัฐบาลไม่ได้ดำเนินการในทิศทางดังกล่าวอย่างเต็มที่ รัฐบาลยังคงคุมและแทรกแซงภาคการผลิตต่างๆ อย่างเข้มงวด

ปัจจุบัน แม้ว่ารัฐบาลยังไม่ได้ดำเนินการใดๆ ที่สำคัญเพื่อปฏิรูประบบเศรษฐกิจมหภาค แต่พยายามเร่งการพัฒนาภาคการเกษตร การผลิตและส่งออกผลผลิตข้าว ข้าว ยางพารา ฯลฯ โดยสภาการค้า (Trade Council) และรัฐบาลพยายามส่งเสริมโครงการปลูกข้าวเพื่อการส่งออก แม้ได้เปลี่ยนนโยบายในเรื่องนี้กลับไปกลับมาหลายครั้ง กลางปี 2548 ได้อนุญาตให้ภาคเอกชนทำการปลูกข้าวเพื่อการส่งออกอีก 30 บริษัท นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญต่อพืชเศรษฐกิจรายการใหม่ อาทิ ถั่วแมคคาเดเมีย โดยได้ส่งเจ้าหน้าที่ไปอบรมที่โครงการพัฒนาออยตุงเมื่อเดือนกรกฎาคม 2548 และขอให้มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงส่งเสริมแมคคาเดเมีย 4.5 ตันไปปลูกในรัฐฉานของสหภาพเมียนมาร์ การส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ การส่งเสริมการท่องเที่ยว การนำทรัพยากรมาใช้ โดยเฉพาะก๊าซธรรมชาติและพลังน้ำ และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

ไทยและสหภาพเมียนมาร์ ได้มีการเสนอจัดตั้งความร่วมมือเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนขึ้น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว การค้า และการลงทุนระหว่างกันมากยิ่งขึ้น ซึ่งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนนี้จะสามารถเคลื่อนย้ายสินค้าและข้อมูลข่าวสารได้อย่างเสรี การเดินทางเข้ามาทำการค้า เข้ามาลงทุนทั้งเป็นเจ้าของกิจการเองหรือร่วมทุน และการท่องเที่ยวได้สะดวกยิ่งขึ้น เป็นเขตพื้นที่ที่มีศักยภาพในการดำเนินการของรัฐทั้งการบริหารจัดการและการบริการ ซึ่งขณะนี้กำลังอยู่ระหว่างดำเนินการศึกษาความเป็นไปได้โดยมีแผนการจัดตั้งในจุดต่างๆ อาทิ อำเภอแม่สอดของไทย และเมืองเมียวดีของสหภาพเมียนมาร์ นิคมอุตสาหกรรมเมอะละหม่าง ผาอัน เป็นต้น เพื่อสานรับกับนโยบายบ้านพี่เมืองน้อง หรือ Sister city

การค้าชายแดนของสหภาพเมียนมาร์ อยู่ภายใต้การดูแลของ The Department of Border Trade (DOBT) สังกัดกระทรวงพาณิชย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการค้า และอำนวยความสะดวกทางการค้าให้เป็นไปอย่างราบรื่น ตลอดจนสร้างสัมพันธที่ดีต่อประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของประเทศ ทั้งนี้สหภาพเมียนมาร์มีจุดการค้าตามแนวชายแดนทั้งหมด 13 จุดดังนี้

- (1) เขตชายแดนสหภาพเมียนมาร์ - จีน ได้แก่ Muse (105 ไมล์) , Lwejel, Lizer, Chinshwehaw, และ Kanpaiktee
- (2) เขตชายแดนสหภาพเมียนมาร์ - ไทย ได้แก่ Tachileik, Myawaddy, Kawthaung และ Myeik
- (3) เขตชายแดนสหภาพเมียนมาร์ - อินเดีย ได้แก่ Tamu และ Rhi
- (4) เขตชายแดนสหภาพเมียนมาร์ - บังคลาเทศ ได้แก่ Sittwe และ Maungdaw

ทั้งนี้รัฐบาลเมียนมาร์ได้วางแผนมาตรการทางการค้าในการดำเนินกิจกรรมการค้าตามแนวชายแดนทั้ง 13 แห่งกับประเทศเพื่อนบ้านทั้ง 4 ประเทศ ไว้ดังนี้

ประเทศจีน : มีการจัดตั้งเขตการค้าเสรีตามแนวชายแดนกับจีน ด้วยการผ่อนคลายนโยบายการค้าเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ส่งออกและนำเข้า อันเป็นการส่งเสริมการค้าของทั้งสองประเทศให้ขยายตัวมากยิ่งขึ้น โดยกระทรวงพาณิชย์อนุญาตให้พ่อค้าสามารถขนส่งสินค้าเข้าไปยังเขตการค้าเสรีตามแนวชายแดนได้โดยตรง และเมื่อพ่อค้าเมียนมาร์ขายสินค้าให้จีนได้แล้ว รัฐบาลก็จะออกใบอนุญาตส่งออกให้ในวันนั้น

ประเทศอินเดีย : สหภาพเมียนมาร์มีแผนตั้งเขตการค้าบริเวณเมืองท่าของเมียนมาร์กับเมืองโมเรห์ของอินเดีย อินเดียเป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญอันดับ สี่ ของเมียนมาร์รองจากไทย จีน และสิงคโปร์ อีกทั้งยังเป็นตลาดส่งออกอันดับ สอง รองจากไทย โดยสามารถรองรับสินค้าของเมียนมาร์ได้ร้อยละ 25.0 ซึ่งถือได้ว่าอินเดียเป็นประเทศที่มีความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นกับเมียนมาร์มาโดยตลอด โอกาสที่จะขยายการค้าและการลงทุนร่วมกันจึงมีอยู่มากเช่นเดียวกับจีน

ประเทศบังคลาเทศ : สหภาพเมียนมาร์มีแผนตั้งเขตการค้าบริเวณเมืองหม่องเตาวิ์ของเมียนมาร์กับเมืองแตกนาฟของบังคลาเทศ ซึ่งทั้งสองประเทศได้เริ่มทำการค้าตามแนวชายแดนกันตั้งแต่เดือนกันยายน 2538 แต่ปัจจุบันการค้าชายแดนของประเทศทั้งสองกลับไม่เติบโตเท่าที่ควร

ประเทศไทย : สหภาพเมียนมาร์ได้มีการจัดตั้งเขตการค้าบริเวณเมืองเมียวดีของเมียนมาร์ ซึ่งติดกับอำเภอแม่สอด จังหวัดตากของไทย โดยไทยถือเป็นคู่ค้ารายใหญ่ที่สุดของเมียนมาร์และการค้าของประเทศทั้งสองนั้นร้อยละ 70.0 ก็อยู่ในรูปของการค้าตามแนวชายแดน

จะเห็นได้ว่าการส่งเสริมการค้าตามชายแดนทั้งในรูปการจัดตั้งเขตการค้า และเปิดเสรีทางการค้าของเมียนมาร์ จะไม่เพียงแต่ส่งผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจของเมียนมาร์เท่านั้น แต่ยังส่งผลดีต่อการพัฒนาที่ต่อเนื่องทั้งทางด้านความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน

1) ภาวะการค้าระหว่างไทยและสหภาพเมียนมาร์

การค้ารวมระหว่างปีมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยในปี 2549 มีมูลค่าการค้าระหว่างกันรวมทั้งสิ้น 117,481.8 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 17.1 ประเทศไทยเคยเกินดุลการค้าเมียนมาร์มาตลอดจนถึงปี 2543 แต่เริ่มเสียเปรียบดุลการค้านับแต่ปี 2544 ซึ่งเป็นปีแรกที่ไทยเริ่มรับซื้อก๊าซธรรมชาติจากเมียนมาร์ และไทยต้องปฏิบัติตามสัญญา Take or Pay การนำเข้าก๊าซธรรมชาติจากเมียนมาร์ของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ในปี 2549 ไทยขาดดุลการค้าเพิ่มโดยมียอดการขาดดุลการค้า 59,861.2 ล้านบาท เนื่องจากมีมูลค่าการส่งออกทั้งสิ้น 28,810 ล้านบาท ขณะที่การนำเข้าสินค้าไทยจากเมียนมาร์มีมูลค่าสูงถึง 88,671.2 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 23.3 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2548

ตารางที่ 12.9 การค้าระหว่างไทยกับสหภาพเมียนมาร์

รายการ	มูลค่า (ล้านบาท)		อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)		สัดส่วน (ร้อยละ)	
	2548	2549	2548	2549	2548	2549
มูลค่าการค้า	100,298.1	117,481.8	27.2	17.1	100.0	100.0
ส่งออก	28,382.2	28,810.3	16.6	1.5	28.3	24.5
นำเข้า	71,915.9	88,671.2	31.9	23.3	71.7	75.5
ดุลการค้า	-43,533.7	-59,861.2				

2) ศักยภาพของการลงทุนในสหภาพเมียนมาร์

ศักยภาพรวมของประเทศ

- มีทรัพยากรทั้งด้านการเกษตร ประมง แร่ธาตุ จำนวนมากและราคาถูกลง แรงงานราคาถูก
- มีตลาดในประเทศขนาดใหญ่ และเป็นสมาชิก ASEAN แต่มีข้อจำกัดด้านตลาดส่งออกไปยังตลาดหลักของโลก
- พรมแดนติดกับเอเชียใต้และจีน ซึ่งเป็นตลาดใหม่ขนาดใหญ่
- มาตรฐานระบบตลาดภายในไม่สูง ทำให้ต้นทุนการตลาดต่ำ
- มีแนวโน้มลงทุนในด้านโครงสร้างพื้นฐานสูง
- สาธารณูปโภคและการคมนาคมยังไม่พร้อมในบางพื้นที่

ตารางที่ 12.10 จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและข้อจำกัดของการค้าและการลงทุนในประเทศสหภาพเมียนมาร์

จุดแข็ง / Strength	จุดอ่อน / Weakness
<ul style="list-style-type: none"> ● มีอาณาเขตติดกับจีน อินเดีย บังคลาเทศ สปป.ลาว และไทย ทำให้เมียนมาร์เป็นประเทศที่อยู่ท่ามกลางของกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จีน และเอเชียใต้ ทำให้มีความได้เปรียบในการติดต่อทำการค้า การส่งออกและนำเข้า รวมทั้งการส่งสินค้าผ่านแดนไปยังประเทศต่างๆ ● ยังมีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ เหมาะแก่การเป็นฐานการผลิตด้านอุตสาหกรรม ● มีทรัพยากรประมงที่อุดมสมบูรณ์ ● แหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพสูง ● มีอุปทานส่วนเกินของแรงงานจำนวนมาก ● มีการค้นพบแหล่งพลังงานน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ 	<ul style="list-style-type: none"> ● ภาวะเบียดเบียนการค้าที่มีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ● ภาครัฐขาดความโปร่งใส ● แรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานไร้ฝีมือ ● ขาดผู้ที่มีความรู้ในด้านการทำธุรกิจต่างประเทศ ● สาธารณูปโภคยังขาดแคลนและมีราคาแพง ● การคมนาคมระหว่างจังหวัดและระหว่างประเทศยังไม่สะดวก ● ระยะเวลาเปิดปิดจุดผ่านแดนน้อย ● มีข้อจำกัดในการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตและเงิน
โอกาส / Opportunity	อุปสรรค / Treat
<ul style="list-style-type: none"> ● ตลาดของสหภาพเมียนมาร์ในอนาคตมีโอกาพัฒนา / เชื่อมโยงมากขึ้นจากการเข้าเป็นสมาชิกอาเซียน ● สหภาพเมียนมาร์มีจำนวนประชากรมากกว่าไทย หากประเทศมีการพัฒนาจะเป็นตลาดที่มีขนาดใหญ่ ● ไทยสามารถใช้สหภาพเมียนมาร์เป็นประตูระบายสินค้าสู่ประเทศที่สาม รวมทั้งใช้สหภาพเมียนมาร์เป็นฐานในการผลิตสินค้าเพื่อการส่งออกในอนาคตได้ 	<ul style="list-style-type: none"> ● รัฐบาลไม่ส่งเสริมการลงทุนของต่างชาติอย่างจริงจัง โดยเฉพาะในสาขาการค้า และการลงทุนขนาดเล็ก ● สหภาพเมียนมาร์ยังไม่มีการจัดเก็บข้อมูลที่ถูกต้องและทันสมัย ทำให้ขาดข้อมูลด้านการตลาดและการเงิน ● สหภาพเมียนมาร์ถูกต่อต้านทางการค้าระหว่างประเทศจากหลายประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป ● ภาวะเบียด ค่าใช้จ่ายของนักลงทุนต่างชาติสูงกว่านักลงทุนในประเทศมาก

ที่มา : รายงานสถานการณ์โครงการศึกษาด้านการนำภาวะการลงทุนของ SMEs ไทยในต่างประเทศ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

กฎระเบียบด้านการลงทุน

หน่วยงานที่ดูแลการลงทุนจากต่างประเทศ คือ คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนแห่งสหภาพเมียนมาร์ (Myanmar Investment Commission: MIC) ทำหน้าที่พิจารณาอนุมัติโครงการลงทุนจากต่างชาติ มีคณะกรรมการการลงทุนจากต่างประเทศ (The Union of Myanmar Foreign Investment Commission: FIC) พิจารณาโครงการลงทุนในเบื้องต้น

รูปแบบการลงทุนที่ได้รับอนุญาตจากรัฐบาล มี 2 รูปแบบ คือ

- 1) การลงทุนที่ชาวต่างชาติถือหุ้นร้อยละ 100
- 2) การร่วมลงทุน แบ่งเป็น

2.1) ร่วมลงทุนกับรัฐบาลในสังกัดกระทรวงต่างๆ ได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 ของมูลค่ารวม ต้องทำโครงการยื่นเสนอต่อ FIC

2.2) ร่วมลงทุนกับเอกชน นักลงทุนต่างชาติต้องลงทุนไม่น้อยกว่าร้อยละ 35

2.3) รัฐบาลสหภาพเมียนมาร์อนุญาตให้ลงทุนในลักษณะที่เป็น BOT (Build Operate and Transfer) ในธุรกิจโรงแรมและอสังหาริมทรัพย์ ส่วนการลงทุน PSC (Production Sharing Contract) อนุญาตให้ลงทุนเฉพาะด้านการสำรวจและขุดเจาะทรัพยากรธรรมชาติออกมาใช้ประโยชน์เท่านั้น

เงินลงทุนขั้นต่ำของนักลงทุนต่างชาติ (Minimum Foreign Capital)

MIC กำหนดเงินลงทุนขั้นต่ำของนักลงทุนต่างชาติดังนี้

- (1) การลงทุนในภาคอุตสาหกรรม ไม่ต่ำกว่า 500,000 ดอลลาร์ สรอ.
- (2) การลงทุนในภาคบริการ ไม่ต่ำกว่า 300,000 ดอลลาร์ สรอ.

สิทธิประโยชน์ด้านการลงทุน

สหภาพเมียนมาร์ประกาศใช้กฎหมายส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ (The Union of Myanmar Foreign Investment Law : FIL) มีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างภาพพจน์ที่ดีให้กับประเทศและดึงดูดให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุน โดยรัฐบาลให้สิทธิประโยชน์และสิ่งอำนวยความสะดวกๆ ดังนี้

1) สิทธิประโยชน์ด้านภาษี

1.1) ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล (Tax Holiday) ในช่วง 3 ปีแรก นับจากปีที่เริ่มดำเนินการ

1.2) ยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีเงินได้ จากการนำผลกำไรกลับไปลงทุนใหม่ ภายในระยะเวลา 1 ปี

1.3) ธุรกิจส่งออกจะได้รับการลดหย่อนเงินได้ร้อยละ 50.0 ของผลกำไร ที่ได้จากการส่งออก

1.4) ได้รับสิทธิในการหักค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนา (R&D) ออกจาก การคำนวณรายได้พึงประเมิน

1.5) ยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีนำเข้าหรือภาษีท้องถิ่นอื่นๆ (Internal Taxes) หรือทั้ง 2 ประเภท ที่เก็บจากการนำเข้าเครื่องจักรและส่วนประกอบ อุปกรณ์ เครื่องมือ ชิ้นส่วนและวัสดุต่างๆ ที่ใช้ในการก่อสร้างโครงการ

1.6) ยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีนำเข้าหรือภาษีท้องถิ่นอื่นๆ หรือทั้ง 2 ประเภท ที่เก็บจากการนำเข้าวัตถุดิบในช่วง 3 ปีแรก นับจากปีที่เริ่มดำเนินการ

2) หลักประกันและความคุ้มครอง

รัฐบาลเมียนมาร์ให้ความคุ้มครองนักลงทุนต่างชาติตามกฎหมายส่งเสริมการลงทุน จากต่างประเทศ เช่น อนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติโอนเงินทุนและผลกำไรกลับประเทศได้ และให้การรองรับว่ากิจการจะไม่ถูกยึดหรือถูกโอนไปเป็นของรัฐบาลในช่วงระหว่างที่ ได้รับอนุญาตให้ลงทุน หรือช่วงที่ขยายเวลาในการลงทุนออกไป (ถ้ามี) ยกเว้น เป็นการกระทำเพื่อสาธารณประโยชน์ ซึ่งนักลงทุนต่างชาติจะได้รับเงินชดเชยตามความ เหมาะสม⁵

⁵ แนวปฏิบัติในการลงทุนในสหภาพเมียนมาร์ / ขั้นตอนการอนุมัติการลงทุน, MYANMAR Investment Information 2008, สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI).

โอกาสและสู่ทางการลงทุนในสหภาพเมียนมาร์

ในภาพรวมโอกาสการลงทุนของไทยในสหภาพเมียนมาร์ยังมีอยู่มาก เมื่อคำนึงถึงสถานะเศรษฐกิจและการค้า นโยบายของรัฐบาล และทรัพยากรธรรมชาติในเมียนมาร์ที่มีความอุดมสมบูรณ์ สรุปดังนี้

(1) สหภาพเมียนมาร์มีตลาดในประเทศที่มีขนาดใหญ่ ทำให้มีความต้องการบริโภคสินค้ามากตามไปด้วย โดยเฉพาะสินค้าทุนเพื่อการก่อสร้าง และสินค้าอุปโภคบริโภค ซึ่งจะส่งผลต่อความต้องการเงินตราต่างประเทศของสหภาพเมียนมาร์เป็นอย่างมาก

(2) มาตรฐานระบบตลาดภายในยังไม่สูงมาก ส่งผลให้ต้นทุนด้านการตลาดของผู้ประกอบการต่ำด้วยเช่นกัน

(3) นโยบายของรัฐบาลในปัจจุบัน ส่งผลดีต่อการลงทุนของไทยที่เน้นการผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคเพื่อการขายในประเทศ หรือเพื่อใช้ทรัพยากรธรรมชาติในเมียนมาร์เป็นหลัก หรือเพื่อการผลิตเพื่อการส่งออก รัฐบาลยังส่งเสริมบทบาทของรัฐวิสาหกิจและพัฒนาระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานภายในประเทศไปพร้อม

(4) สภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศของเมียนมาร์อยู่ในทำเลที่ดี

(5) สหภาพเมียนมาร์มีสถานะการแข่งขันด้านการลงทุนจากต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศตะวันตกยังมีระดับต่ำ

(6) มีทรัพยากรที่สามารถนำมาเป็นวัตถุดิบในการผลิตจำนวนมากและมีราคาถูก โดยเฉพาะที่ดิน ซึ่งเหมาะแก่การเป็นฐานการผลิตเพื่อส่งกลับมายังประเทศไทยหรือเพื่อการส่งออกต่อไปในอนาคต

(7) มีชายแดนติดกับประเทศไทย ทำให้ต้นทุนการขนส่งต่ำกว่าประเทศอื่นๆ เช่น มาเลเซียและสิงคโปร์

(8) ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศอยู่ท่ามกลางกลุ่มประเทศอาเซียน และเอเชียสามารถเป็นศูนย์กลาง และเป็นทางผ่านไปยังประเทศจีน อินเดีย บังคลาเทศ และ สปป.ลาว ในการที่จะระบายสินค้าไทยไปสู่ประเทศที่สามต่อไป

(9) อัตราค่าจ้างภายในประเทศอยู่ในระดับต่ำที่สุดในอาเซียน มีแรงงานระดับปริญญาตรีส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่ไม่มีประสบการณ์ ต้องนำมาฝึกฝนและไม่มีปัญหาด้านการเรียกร้องของกลุ่มผู้ใช้แรงงานเนื่องจากไม่มีสหภาพแรงงาน

(10) สินค้าไทยทั้งจากการส่งออกและที่ผลิตในสหภาพเมียนมาร์ยังได้รับความนิยม และเป็นที่ต้องการของสหภาพเมียนมาร์อยู่มาก เพราะขาดแคลนและไม่สามารถผลิตได้เพียงพอต่อความต้องการของประชากรประเทศ

(11) การขนส่งทางน้ำทำได้ตลอดทั้งปี

3) ภาวะการลงทุนสหภาพเมียนมาร์

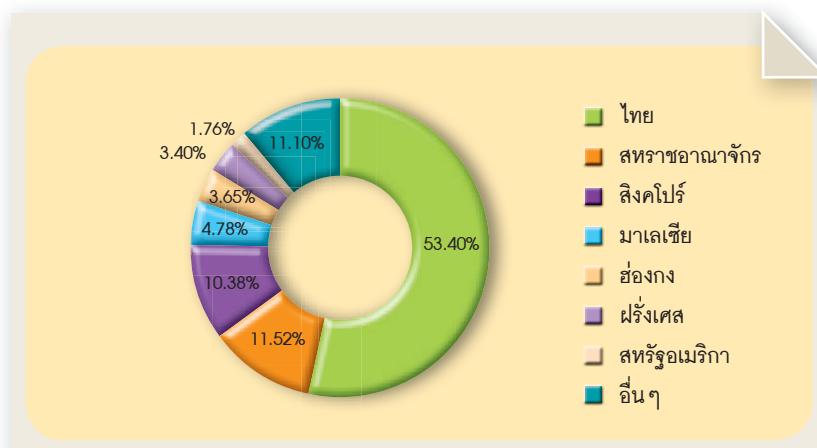
แม้ว่าภาคการลงทุนจากต่างประเทศของสหภาพเมียนมาร์จะได้รับผลกระทบจากมาตรการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจของสหรัฐฯ และประเทศกลุ่มสหภาพยุโรป ประกอบกับสถานการณ์การเมืองภายใน ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญทำให้นักลงทุนต่างชาติขาดความมั่นใจที่จะเข้ามาขยายการลงทุน และต่างพากันทยอยถอนการลงทุนอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การลงทุนจากต่างประเทศที่ได้รับอนุมัติส่งเสริมการลงทุนจากรัฐบาลสหภาพเมียนมาร์ในแต่ละปีมีปริมาณลดลง จนกระทั่งปี 2547 ถึงปี 2549 การลงทุนจากต่างชาติเริ่มกระเตื้องขึ้น เนื่องจากนโยบายการส่งเสริมการลงทุนเพื่อพัฒนาประเทศ รวมถึงการที่ประเทศต่างๆ เริ่มแสวงหาฐานการผลิตต้นทุนต่ำจึงมีความสนใจที่จะย้ายฐานการผลิตมายังสหภาพเมียนมาร์ ซึ่งส่วนใหญ่จะมาจากประเทศกลุ่มประชาคมแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) โดยเฉพาะไทย จีน และอินเดีย

การลงทุนจากต่างประเทศ (สะสม) นับแต่สหภาพเมียนมาร์เปิดประเทศในปี 2531 จนถึงวันที่ 31 สิงหาคม 2549 พบว่า คณะกรรมาธิการส่งเสริมการลงทุนแห่งสหภาพเมียนมาร์ (Myanmar Investment Commission : MIC) ได้อนุมัติโครงการลงทุนจากต่างประเทศรวม 399 โครงการ มีมูลค่าเงินลงทุนจากต่างประเทศสะสมรวม 13,816.9 ล้านดอลลาร์ สรอ. เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ซึ่งมีมูลค่าเงินลงทุนจากต่างประเทศสะสมเพียง 7,786 ล้านดอลลาร์ สรอ. หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 77.5 โดยมีประเทศผู้ลงทุนทั้งหมด 27 ประเทศ ทั้งนี้ ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีมูลค่าเงินลงทุนสะสมมากที่สุด คือ 7,376 ล้านดอลลาร์ สรอ. หรือคิดเป็นร้อยละ 53.0 ของมูลค่าเงินลงทุนสะสมทั้งหมด รองลงมาคือ สหราชอาณาจักร และสิงคโปร์ ตามลำดับ ซึ่งมีมูลค่าเงินลงทุนสะสม 1,591 ล้านดอลลาร์ สรอ. (ร้อยละ 12.0) และ 1,434 ล้านดอลลาร์ สรอ. (ร้อยละ 10.0)

สำหรับประเภทธุรกิจที่มีมูลค่าการลงทุนสะสมมากที่สุด ได้แก่ พลังงาน ซึ่งมีมูลค่าการลงทุนสูงถึงร้อยละ 43.7 ของมูลค่าเงินลงทุนสะสมทั้งหมด รองลงมาคือ การสำรวจและขุดเจาะน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ อุตสาหกรรมการผลิต การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ธุรกิจโรงแรมและการท่องเที่ยว และเหมืองแร่ ตามลำดับ

จะเห็นได้ว่า นับจากอดีตที่เศรษฐกิจของสหภาพเมียนมาร์ต้องพึ่งพาการทำการเกษตร ป่าไม้ และการประมง แต่ในอนาคตสหภาพเมียนมาร์จะสามารถนำพาความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจมาสู่ประเทศได้โดยอาศัยฐานทรัพยากรพลังงานที่มีอยู่ในประเทศ ไม่ว่าจะเป็นเขื่อนผลิตไฟฟ้าและก๊าซธรรมชาติมาเป็นสินค้าเศรษฐกิจที่สำคัญที่จะเป็นแหล่งรายได้หลักของประเทศ ท่ามกลางกระแสความต้องการใช้พลังงานทั่วโลกทำให้ประเทศต่างๆ ต่างให้ความสนใจที่จะเข้ามาดำเนินกิจการดังกล่าว นอกจากนี้ทางการสหภาพเมียนมาร์ยังส่งเสริมการลงทุนในกิจการเหมืองแร่ โดยได้เตรียมการแปรรูปรัฐวิสาหกิจเหมืองทองคำบางแห่งให้แก่ภาคเอกชน และเปิดโอกาสให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนในกิจการเหมือง ส่วนทางด้านอุตสาหกรรมการผลิต รัฐบาลสหภาพเมียนมาร์ได้ดำเนินการเปิดขายหุ้นจำนวนร้อยละ 49.0 ในโรงงานผลิตต่างๆ ทั้งในกรุงย่างกุ้ง มัณฑะเลย์ และเนกเวย์ เพื่อดึงดูดนักลงทุนต่างชาติให้เข้ามาลงทุนมากยิ่งขึ้น ในขณะที่กิจการลงทุนด้านอื่นๆ ก็เริ่มมีแผนการขยายการลงทุนเพิ่มสูงขึ้นเช่นกัน

ภาพที่ 12.1 สัดส่วนมูลค่าเงินลงทุนสะสม (ร้อยละ) จำแนกรายประเทศผู้ลงทุนในสหภาพเมียนมาร์

ที่มา : Myanmar Investment Commission.

ตารางที่ 12.11 การลงทุนจากต่างประเทศสะสมที่ได้รับการอนุมัติจากทางสหภาพเมียนมาร์ (ตั้งแต่ปี 2531 - 31 มกราคม 2549) จำแนกตามประเภทธุรกิจ

ลำดับที่	กิจการ	จำนวนโครงการ	มูลค่าเงินลงทุน (ล้านดอลลาร์ สหรัฐ)	สัดส่วนมูลค่าเงินลงทุน (ร้อยละ)
1	พลังงาน	1	6,030.0	43.7
2	การขุดเจาะน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ	71	2,635.0	19.1
3	อุตสาหกรรมการผลิต	152	1,610.4	11.7
4	การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์	19	1,056.5	7.7
5	โรงแรมและการท่องเที่ยว	43	1,034.6	7.5
6	เหมืองแร่	58	534.9	3.9
7	การขนส่งและการคมนาคม	16	313.3	2.3
8	ปศุสัตว์ และประมง	24	312.4	2.3
9	นิคมอุตสาหกรรม	3	193.1	1.4
10	การก่อสร้าง	2	37.8	0.3
11	เกษตรกรรม	4	34.4	0.3
12	อื่นๆ	6	23.7	0.2
	รวม	399	13,815.9	100.0

ที่มา : Myanmar Investment Commission.

ประเภทธุรกิจหรือสินค้าที่มีศักยภาพสำหรับ SMEs

อุตสาหกรรมเกษตร พืชเศรษฐกิจ สหภาพเมียนมาร์มีพื้นที่ที่มีศักยภาพสูงในการเพาะปลูก และมีแหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์มีสภาพภูมิอากาศที่สมบูรณ์เหมาะแก่การผลิตสินค้าเกษตรได้เป็นจำนวนมาก อาทิ ข้าว ข้าวสาลี อ้อย ฝ้าย ถั่วต่างๆ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ทานตะวัน หม่อน ชา งา ละหุ่ง กาแฟ ผักและผลไม้ รวมถึงยางพาราและปาล์ม พืชที่นำไปใช้เป็นเครื่องปรุงรส อาทิ พริก หอม และกระเทียม เป็นต้น

ปศุสัตว์ สหภาพเมียนมาร์มีทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ที่มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเลี้ยงโค กระบือ สุกร แพะ แกะ และสัตว์ปีก แต่ยังมีปัญหาในเรื่องคุณภาพของสัตว์และโรคระบาด ซึ่งก็ได้พยายามพัฒนาเกี่ยวกับการขยายพันธุ์สายพันธุ์ที่ดี การเลี้ยงดู รวมถึงการจัดจำหน่ายเพื่อให้เป็นเชิงพาณิชย์จนสามารถรองรับกับความต้องการของตลาดในประเทศได้มากขึ้น

อุตสาหกรรมการประมงและแปรรูป สหภาพเมียนมาร์มีชายฝั่งทะเลที่ยาวเหมาะแก่การทำประมงชายฝั่ง มีความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์น้ำอยู่มาก มีปลาที่ประเทศแถบยุโรปและญี่ปุ่นนิยมนำเข้าจากสหภาพเมียนมาร์ คือ ปลา Butter Fish แต่สหภาพเมียนมาร์ยังไม่มีความพร้อมทั้งด้านการบรรจุภัณฑ์และการจัดการด้านอื่นๆ ดีพอ การเข้าไปลงทุนในอุตสาหกรรมนี้จึงมีโอกาของผู้ประกอบการไทย โดยรัฐบาลสหภาพเมียนมาร์ได้ให้สัมปทานการประมงแก่บริษัทต่างชาติ โดยกำหนดให้เป็นการร่วมลงทุนเท่านั้น จึงเป็นโอกาสที่ดีสำหรับนักลงทุนของไทยที่จะเข้าไปร่วมลงทุนทำการประมง ซึ่งทางการสหภาพเมียนมาร์ได้ให้สิทธิการทำประมง (Fishing Right) แก่ไทยเพียงประเทศเดียว

นอกจากนี้ การลงทุนในกิจการต่อเนื่องทางด้านประมง อาทิเช่น โรงงานน้ำแข็ง อุตสาหกรรมห้องเย็น และอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเล (โรงงานปลาป่นและปลากระป๋อง) เป็นธุรกิจการลงทุนที่น่าสนใจมาก และรัฐบาลสหภาพเมียนมาร์ก็สนับสนุนธุรกิจการประมงแบบครบวงจร โดยจังหวัดระนองเป็นตลาดประมงน้ำลึกขนาดใหญ่ และมีจุดส่งสินค้าไปยังตลาดในประเทศและตลาดในต่างประเทศโดยเฉพาะมาเลเซียและสิงคโปร์ นอกจากนี้ยังส่งมายังท่าเรือกรุงเทพฯ และแหลมฉบังเพื่อส่งต่อไปยังตลาดสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และไต้หวัน

อุตสาหกรรมเกี่ยวกับการผลิตและการค้าเกี่ยวกับสินค้าอุปโภคบริโภค ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดอย่างมาก เนื่องจากยังขาดเทคโนโลยีและเงินลงทุนในการสร้างอุตสาหกรรมแปรรูปโดยเฉพาะอุตสาหกรรมการผลิตน้ำมันพืช อุตสาหกรรมน้ำตาล อุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูป ผลิตภัณฑ์พลาสติก เครื่องใช้ในครัวเรือน ของเล่นเด็ก รองเท้า และสินค้าหัตถกรรม เป็นต้น ซึ่งตัวอย่างแหล่งผลิตที่สำคัญดังเช่น อุตสาหกรรมน้ำตาลจะพบได้ที่ Pyinmana NO - 1 และ NO - 2 , Yedashe, Zeyawady, Belin, Shwenyaung, Namte และ Kyauktaw เป็นต้น ทั้งนี้การจัดการทางการค้าอาจมีการสร้าง Outlet สินค้าไทยเพื่อจำหน่ายและกระจายสินค้าได้อีกด้วย

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เนื่องจากสหภาพเมียนมาร์มีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลายทั้งทางด้านศิลปวัฒนธรรมและพุทธศาสนา เหมาะแก่การจรรโลงบุญ สามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและเชิงนิเวศน์ทางธรรมชาติ โดยมีเมืองที่น่าสนใจ ได้แก่ กรุงย่างกุ้ง หงสาวดี พุกาม มิงกุน มะริด ทวาย และมัตตะเล่ย์ เป็นต้น ซึ่งปัจจุบันสหภาพเมียนมาร์มีความพร้อมมากขึ้นโดยเฉพาะด้านบุคลากร มีศูนย์อบรมการท่องเที่ยวและโรงแรมเพื่อฝึกให้เป็นพนักงานต้อนรับและพ้อคริว จึงเหมาะแก่การลงทุนในธุรกิจโรงแรมและการท่องเที่ยว

อุตสาหกรรมเกี่ยวกับการก่อสร้างและจำหน่ายวัสดุก่อสร้าง เพื่อรองรับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการขยายตัวด้านอุตสาหกรรมและธุรกิจบริการในสหภาพเมียนมาร์

อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ นักลงทุนไทยสามารถนำวัตถุดิบจากสหภาพเมียนมาร์มาผลิตเพื่อส่งออกได้ โดยมีศูนย์กลางอัญมณีอยู่ที่ Pinlon Yadammar Market ซึ่งการค้าขายโดยเฉพาะอัญมณีประเภทหยก สามารถนำเข้าได้ทางด้านอำเภอแม่สอดเพื่อส่งออกต่อไป แต่อาจต้องเผชิญกับภาวะการแข่งขันกับพ่อค้าชาวจีนและไต้หวัน ที่ได้เข้าไปตั้งบริษัทในเมืองมณฑลยะเลยแล้ว นอกจากนี้ยังสามารถนำเข้าจากสหภาพเมียนมาร์โดยวิธีการเข้าร่วมประมูลที่กรุงย่างกุ้งก็ได้

อุตสาหกรรมอื่นๆ ได้แก่ อุตสาหกรรมสิ่งทอและการตัดเย็บเสื้อผ้า อุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า อุตสาหกรรมปิโตรเคมีและเภสัชภัณฑ์ การผลิตเครื่องจักรยานยนต์และชิ้นส่วน และเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมดังกล่าวนี้มีความน่าสนใจต่อไปในอนาคตตามการพัฒนาและเติบโตของประเทศ

ธุรกิจด้านบริการ เช่น ร้านอาหาร ผลิตเครื่องปรุงและวัตถุดิบต่างๆ เพื่อจำหน่ายร้านเสริมสวย ตู้ซ่อมรถ การรักษาพยาบาล อุตสาหกรรมในครัวเรือนหรือสินค้าประเภท OTOP สำหรับการศึกษา เช่น โรงเรียนนานาชาติ โรงเรียนเสริมสวยโรงเรียนเกี่ยวกับช่างและศูนย์ฝึกอบรบอาชีพ แต่ไม่สนับสนุนระดับมหาวิทยาลัย และการเปิดโรงเรียนเอกชนในสหภาพเมียนมาร์เพราะค่อนข้างมีปัญหา เนื่องจากรัฐไม่รับรองวิทยะฐานะ ทำให้ไม่สามารถศึกษาต่อในโรงเรียนของรัฐได้ ทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาบางส่วนต้องเดินทางออกมาเรียนในต่างประเทศ เช่น ประเทศไทย สิงคโปร์ และออสเตรเลีย เป็นต้น นอกจากการศึกษาแล้ว ธุรกิจบริการที่เกี่ยวกับการกระจายสินค้า หรือการขนส่งก็มีความน่าสนใจ เช่น คลังสินค้า เป็นต้น

12.3.4 สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

นโยบายเศรษฐกิจ เน้นการปฏิรูปเศรษฐกิจและสังคมตามนโยบาย “โดย เหมย” (Doi Moi) เพื่อการพัฒนาประเทศ รัฐบาลเวียดนามเจริญสัมพันธ์ไมตรีกับประเทศต่างๆ เรื่อยมา โดยวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2547 ไทยและเวียดนามได้เข้าร่วมประชุมคณะรัฐมนตรีร่วมกันที่นครดานังประเทศเวียดนามและนครพนมของไทย ช่วยเพิ่มความร่วมมืออย่างใกล้ชิดและนำไปสู่ข้อตกลงความร่วมมือระยะยาวระหว่างไทยกับเวียดนาม ได้แถลงการณ์ร่วมว่าด้วยการเพิ่มความร่วมมือไทย - เวียดนามในทศวรรษที่ 21 มี 6 ข้อดังนี้

- (1) ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน เคารพในเอกราชอธิปไตยและบูรณภาพ ไม่แทรกแซงกิจการภายในซึ่งกันและกัน
- (2) จัดตั้งกลไกหารือเพื่อแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทวิภาคี
- (3) จัดการประชุมคณะกรรมการร่วมระหว่างไทย - เวียดนาม
- (4) เสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคง
- (5) ส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน
- (6) ส่งเสริมความร่วมมือด้านต่างๆ อาทิ ด้านพลังงานและการศึกษา การเกษตร อุตสาหกรรม การท่องเที่ยว การคลังและธนาคาร การศึกษา และร่วมมือกันแก้ปัญหา ความยากจน

ขณะนี้ดำเนินการเร่งปรับตัวเข้ากับกระแสเศรษฐกิจและสังคมของโลก ทำให้ปัจจุบันเวียดนามมีพัฒนาการทางเศรษฐกิจในเชิงบวกอย่างต่อเนื่อง โดยมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจร้อยละ 8.4 ซึ่งสูงสุดในรอบ 9 ปี และมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยในช่วง 5 ปี ที่ผ่านมาร้อยละ 7.5 ซึ่งถือว่าสูงเป็นอันดับที่ 2 ในเอเชียรองจากจีน ทั้งนี้ พลังขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจที่สำคัญ คือ การเติบโตของการลงทุนจากต่างประเทศ การส่งออกวัตถุดิบ (น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ) สิ่งทอ เครื่องหนังและสินค้าเกษตร ขณะที่การท่องเที่ยวและภาคบริการก็พัฒนาไปมากจากความสนใจของต่างประเทศ ทั้งนี้ รัฐบาลได้พยายามปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบต่างๆ ให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของ WTO (เวียดนามเข้าเป็นสมาชิกเมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2549) มีการปฏิรูปและการปรับปรุงกลไกภาครัฐอย่างเร่งรีบ พร้อมทั้งได้พยายามศึกษาและเรียนรู้ประสบการณ์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจากหลายประเทศ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติปี 2549 - 2553 ระบุถึงเป้าหมายและทิศทางของการพัฒนาประเทศในช่วง 5 ปีข้างหน้า ได้แก่ (1) ดำเนินการตามนโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจ (Doi Moi) เพื่อให้อัตราการเพิ่มของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเติบโตร้อยละ 8 หรือมากกว่าภายในปี 2553 (ให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้นเป็น 94 - 98 พันล้านดอลลาร์ สหรัฐ) (2) สร้างความเข้มแข็งเป็นให้กับระบบเศรษฐกิจการตลาดแบบสังคมนิยมเพื่อก้าวสู่ความเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาและทันสมัยภายในปี 2563 (3) พัฒนา Knowledge - Based Economy (4) ปรับปรุงคุณภาพการศึกษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และเร่งรัดพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทั้งนี้ เวียดนามมีนโยบายเน้นหนักเรื่องการลงทุน เอกชน เร่งปฏิรูปรัฐวิสาหกิจต่างๆ และเชิญชวนนักลงทุนจากต่างประเทศ

ปัจจุบันเร่งรัดพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจขนาดใหญ่ เพื่อรองรับ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เช่น การตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษตามเมืองสำคัญ การปรับปรุง ทำเรื่อน้ำลึกลง และทำอากาศยานนานาชาติให้ทันสมัย ในส่วนของการเตรียมความพร้อมด้าน พลังงานไฟฟ้า เวียดนามมีแผนการลงทุนโดยใช้งบประมาณหลายพันล้านดอลลาร์ สรอ. เพื่อปรับปรุงโรงไฟฟ้าทั่วประเทศ พร้อมมีการสร้างเขื่อนใหม่ จ.เซินลา ทางภาคเหนือซึ่งมี ขนาดใหญ่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมทั้งกำลังเตรียมโครงการสร้างโรงงานไฟฟ้า พลังงานนิวเคลียร์มีเป้าหมายสร้างเสร็จภายในปี 2563 ด้านอุตสาหกรรมเวียดนามกำลัง พัฒนาหลายด้านที่สอดคล้องกับสภาพและเงื่อนไข อาทิ อุตสาหกรรมต่อเรือ โดยได้รับความร่วมมือด้านเทคโนโลยีจากต่างประเทศ เวียดนามยังคงต้องใช้เงินทุนจำนวนมากใน การพัฒนาประเทศ ส่วนหนึ่งได้จากการลงทุนต่างชาติ ซึ่งมีการกระจายอำนาจให้รัฐบาล ท้องถิ่นอนุมัติโครงการลงทุนระดับเล็กและระดับกลางได้ และยังคงได้รับความช่วยเหลือจาก ต่างประเทศ IDA (International Development Assistance) และองค์กรต่างๆ อาทิ ADB JICA และยังมีเงินจากกลุ่มชาวเวียดนามโพ้นทะเล (เวียดนามเกี้ยว) หลายล้านคนซึ่งส่งเข้าไป พัฒนาระบบเศรษฐกิจของเวียดนามอีกด้วย

1) ภาวะการค้าระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

ในปี 2549 (8 เดือนแรก) ไทยและเวียดนามมีมูลค่าการค้ารวมทั้งสิ้น 1,285.8 ล้านดอลลาร์ สรอ. ในด้านการส่งออกมีมูลค่าการส่งออกรวมทั้งสิ้น 1,885.5 ล้านดอลลาร์ สรอ. และมีมูลค่าการนำเข้า 599.7 ล้านดอลลาร์ สรอ.

สินค้าส่งออกที่สำคัญ 10 อันดับแรกปี 2549 (มกราคม - พฤศจิกายน) ได้แก่ น้ำมันสำเร็จรูป เม็ดพลาสติก เหล็กและเหล็กกล้า ก๊าซปิโตรเลียมเหลว ยางพารา เครื่องยนต์ สันดาปภายในแบบลูกสูบและส่วนประกอบ กระดาษและผลิตภัณฑ์ ปูนซีเมนต์ เคมีภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์พลาสติก

สินค้านำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ น้ำมันดิบ เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ ด้ายและเส้นใย ถ่านหิน สัตว์น้ำสด แช่เย็น แช่แข็ง แปรรูป / กึ่งสำเร็จรูป เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ เครื่องมือ เครื่องใช้ทางวิทยาศาสตร์ การแพทย์ การทดลอง เคมีภัณฑ์ ส่วนประกอบและอุปกรณ์รถยนต์และรถจักรยานยนต์

⁶ คู่มือการลงทุนประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม, สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน BOI, 2550.

ช่องทางการจำหน่าย การจัดจำหน่ายและการกระจายตัวของสินค้าไทยในเวียดนาม จำแนกตามกลุ่มสินค้าหลัก ๆ ได้ดังนี้

(1) **กลุ่มสินค้าเกษตรและวัตถุดิบทางการเกษตร** เช่น ยางพารา อาหารสัตว์ และกากน้ำตาล ส่งออกไปยังเวียดนามโดยใช้วิธีขนส่งทางทะเลซึ่งขึ้นที่ท่าเรือไซ่ง่อน และขนส่งเข้าแหล่งอุตสาหกรรมภายในประเทศบริเวณนครโฮจิมินห์ และเมืองกันเออ

(2) **สินค้าวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมเบา** เช่น เม็ดพลาสติก และผ้าฝ้าย ส่งออกไปยังเวียดนามทางทะเลโดยขึ้นท่าเรือที่ไซ่ง่อนและไฮฟอง เพื่อส่งต่อไปยังเขตอุตสาหกรรมในบริเวณภาคเหนือและภาคใต้ของประเทศ ได้แก่ กรุงฮานอย ไฮฟอง นครโฮจิมินห์ และดองนาย เป็นต้น

(3) **สินค้าประเภทวัสดุก่อสร้าง** เช่น เหล็กและโลหะ ปูนซีเมนต์ ส่งออกไปยังเวียดนามทางทะเลซึ่งขึ้นที่ท่าเรือไซ่ง่อน ไฮฟอง และดานัง และกระจายเข้าสู่เขตอุตสาหกรรมภายในประเทศ เช่น ทางภาคเหนือ ได้แก่ ฮานอย และไฮฟอง ทางด้านภาคกลางเข้าสู่เขตอุตสาหกรรมบริเวณ ดานัง กวางตรี ควังไน เว้ และกว๋างนัม เป็นต้น ทางภาคใต้จะกระจายเข้าสู่ นครโฮจิมินห์ ดองนาย เป็นต้น

(4) **ยานพาหนะและอุปกรณ์** เช่น รถจักรยานยนต์และส่วนประกอบ ส่งออกไปยังเวียดนามโดยการขนส่งทางทะเล และขึ้นท่าที่ท่าเรือ ไซ่ง่อน ไฮฟอง และดานัง โดยตัวแทนจำหน่ายจะกระจายสินค้าไปยังตัวแทนขายที่อยู่ในเมืองใหญ่และเมืองสำคัญ

(5) **สินค้าอุปโภคบริโภค** เช่น น้ำตาลทราย เครื่องใช้ไฟฟ้า อาหารสำเร็จรูป ส่งออกไปยังเวียดนามโดยการขนส่งทางทะเล ขึ้นที่ท่าเรือไซ่ง่อน และท่าเรือไฮฟอง โดยสินค้าที่ขึ้นที่ท่าเรือไซ่ง่อนจะมีการกระจายไปยังเมืองต่างๆ เช่น นครโฮจิมินห์ กันเออ ดองนาย บาเรียม-วุงห์เตา เป็นต้น ส่วนสินค้าที่ขึ้นที่ท่าเรือไฮฟองจะมีช่องทางการกระจายสินค้าอยู่ภายในฮานอย และไฮฟองเป็นส่วนใหญ่ในกลุ่มสินค้าอาหารสำเร็จรูป และของใช้ประจำวัน เช่น สบู่ ยาสระผม เป็นต้น ส่วนใหญ่จะมีการลักลอบผ่านทางชายแดนลาวและกัมพูชาเข้าสู่เวียดนาม ดังนี้

- (5.1) ผ่านชายแดน สปป.ลาว เข้าสู่ภาคกลางของเวียดนามทางลาวบาว เมืองกวางตรี และเข้าสู่ ดานัง และเมืองดังหวังโน
- (5.2) ผ่านชายแดนกัมพูชา เข้าสู่ภาคใต้ของเวียดนามทางเทนนิน และเข้าสู่ นครโฮจิมินห์

2) ศักยภาพการลงทุนในประเทศเวียดนาม

ศักยภาพในภาพรวม

- มีศักยภาพด้านตลาดส่งออกสูงทั้งจากสิทธิพิเศษทางการค้าที่ได้รับและการเข้าเป็นสมาชิก WTO
- ตลาดในประเทศมีขนาดใหญ่เติบโตเร็ว ประชากรมีการบริโภคสูง
- ยังคงมีอุตสาหกรรมที่เป็นช่องว่างและโอกาสสำหรับการลงทุนมาก
- แรงงานมีจำนวนมากและยังมีค่าแรงถูก และมีความกระตือรือร้น
- เป็นแหล่งลงทุนอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ของโลก ซึ่งต้องการอุตสาหกรรมสนับสนุน
- รัฐบาลทุกระดับส่งเสริมการลงทุนจากต่างชาติอย่างจริงจัง ทำให้การแข่งขันภายในประเทศมีความรุนแรงกว่าตลาดอื่นๆ

ตารางที่ 12.12 จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการค้าและการลงทุนในประเทศเวียดนาม

จุดแข็ง / Strength	จุดอ่อน / Weakness
<ul style="list-style-type: none"> มีชายฝั่งทะเลยาวจากเหนือจรดใต้ประมาณ 2,100 กิโลเมตร ทำให้เป็นประตูชายฝั่งทะเลที่ใหญ่ที่สุดของอินโดจีน มีเสถียรภาพทางการเมืองและความปลอดภัยสูง เศรษฐกิจเวียดนามขยายตัวในเกณฑ์สูงอย่างต่อเนื่อง (โดยเฉพาะในเขตเมือง) มีทรัพยากรที่น้ำมัน ถ่านหิน ประมง ที่อุดมสมบูรณ์ ตั้งอยู่ในทำเลที่สะดวกต่อการขนส่งสินค้าไปยังประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง มีเขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นจำนวนมาก 	<ul style="list-style-type: none"> กฎหมายและระเบียบหลายประการของเวียดนามที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ขาดบุคลากรที่มีทักษะฝีมือ และความชำนาญเฉพาะทาง นักลงทุนท้องถิ่นขาดแคลนเงินทุน เป็นอุปสรรคต่อการร่วมทุนกับต่างชาติ ขาดอุตสาหกรรมสนับสนุนอีกมาก การแข่งขันทางธุรกิจเริ่มมีความรุนแรงมากขึ้น
โอกาส / Opportunity	อุปสรรค / Treat
<ul style="list-style-type: none"> เวียดนามมีความชัดเจนในมาตรการส่งเสริมการลงทุนจากต่างชาติมากขึ้นจากการเข้าเป็นสมาชิกองค์การระหว่างประเทศต่างๆ เวียดนามเป็นแหล่งลงทุนของอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ของโลก ทำให้เป็นโอกาสของการลงทุนในอุตสาหกรรมสนับสนุน ชาวเวียดนามมีทัศนคติที่ดีต่อนักลงทุนไทยและให้การยอมรับตราสินค้าไทยอย่างมาก รัฐบาลส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศอย่างจริงจัง ทางรถไฟจากคุนหมิง - เวียดนาม ทำให้การค้าขายระหว่างจีนตอนใต้กับเวียดนามทำได้สะดวกกว่าเดิม ได้รับเงินช่วยเหลือจากต่างชาติและการโอนรายได้จากชาวโพ้นทะเลเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจจำนวนมาก รัฐบาลมีทิศทางการพัฒนาสาธารณูปโภค พลังงาน และการคมนาคมที่ชัดเจน 	<ul style="list-style-type: none"> เวียดนามเริ่มเผชิญกับการแข่งขันที่สูงขึ้นในตลาดโลก โดยเฉพาะการแข่งขันจากจีน นักลงทุนต่างชาติขาดความเชื่อมั่นในระบอบการปกครองและอุปนิสัยของนักลงทุนท้องถิ่น มีเทือกเขาสูงตลอดแนวชายแดนเวียดนาม - ลาว ทำให้เกิดข้อจำกัดในการพัฒนาเส้นทางคมนาคมขนส่งที่มีมาตรฐานได้ ไม่สามารถพัฒนาการคมนาคม การขนส่งได้เร็วเท่าที่ควรเนื่องจากขาดเงินทุน ราคาที่ดินและอสังหาริมทรัพย์เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว รัฐบาลยังคงคุ้มครองการลงทุนในอุตสาหกรรมบางสาขา เช่น ร้านอาหาร ร้านค้าปลีก เป็นต้น

กฎระเบียบด้านการลงทุน

หน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ คือ Foreign Investment Agency ในสังกัดกระทรวงวางแผนและการลงทุน (Ministry of Planning and Investment : MPI) และมีหน่วยงานระดับกรม (Department of Planning and Investment : DPI)

กฎหมายการลงทุนจากต่างประเทศเวียดนามให้การรับประกันว่าจะให้การปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมกันต่อนักลงทุนต่างชาติด้านต่างๆ ดังนี้

- (1) ไม่มีการยึดทรัพย์สินหรือโอนกิจการลงทุนของต่างประเทศเป็นของรัฐตลอดระยะเวลาของการลงทุน
- (2) ให้การรับประกันว่าจะปกป้องสิทธิในทรัพย์สินอุตสาหกรรม และผลประโยชน์ในการถ่ายทอดเทคโนโลยีในเวียดนาม
- (3) รัฐบาลจะปกป้องผลประโยชน์ของนักลงทุนอย่างสมเหตุสมผล หากมีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายใดๆ ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่นักลงทุน เช่น หากกฎหมายที่ประกาศใช้ภายหลังทำให้ผลประโยชน์ของนักลงทุนลดลง นักลงทุนที่ลงทุนก่อนหน้าตามกฎหมายใหม่ประกาศใช้มีสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายเดิมได้
- (4) รัฐบาลรับประกันการให้สิทธิการโอนย้ายไปต่างประเทศสำหรับ
  - กำไรจากการดำเนินธุรกิจ
  - เงินที่ได้รับจากการจัดเตรียมเทคโนโลยีและการบริการ
  - เงินต้นและดอกเบี้ยของเงินกู้จากต่างประเทศในระหว่างดำเนินกิจการ
  - เงินลงทุน
  - เงินและทรัพย์สินอื่นๆ ที่มีกรรมสิทธิ์โดยชอบด้วยกฎหมาย
  - รายได้หลังหักภาษีรายได้ของแรงงานต่างชาติที่ทำงานในเวียดนาม
- (5) เมื่อเกิดข้อพิพาทระหว่างผู้ร่วมทุน หรือระหว่างบริษัทต่างชาติกับสถาบันใดๆ ของเวียดนามและไม่สามารถตกลงกันได้ สามารถเสนอให้อนุญาตตุลาการหรือองค์กรอื่นๆ ตามที่ตกลงกันเป็นผู้ไกล่เกลี่ยหรือประนีประนอมได้
- (6) อนุญาตให้บริษัทต่างชาติดำเนินการลงทุนได้ 50 ปี และสามารถต่อเวลาได้ถึง 70 ปี

รูปแบบการลงทุน

การเข้าไปลงทุนในเวียดนามผู้ลงทุนต้องเสนอโครงการและได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการว่าด้วยความร่วมมือและการลงทุน (The State Committee for Cooperation and Investment: SCCI) ก่อนจะดำเนินการได้ โดยคณะกรรมการอาจกำหนดเงื่อนไขการอนุญาตได้ ประเภทของการลงทุนจำแนกได้ดังนี้

(1) สัญญาร่วมลงทุนธุรกิจ (Business Cooperation Contract : BCC) ระหว่างนักลงทุนต่างประเทศกับนักลงทุนของเวียดนาม โดยไม่มีการก่อตั้งบริษัทร่วมทุนหรือนิติบุคคลขึ้น การทำสัญญาระหว่างสองฝ่าย สัดส่วนการลงทุน หน้าที่ความรับผิดชอบและการแบ่งกำไรเท่าเทียมกัน ระยะเวลาสัญญาขึ้นกับผู้สัญญาจะตกลงกัน ลักษณะธุรกิจและวัตถุประสงค์ต้องผ่านความเห็นชอบจาก SCCI **ข้อเสีย** คือ ไม่จำกัดความรับผิดชอบหากเกิดการขาดทุน

(2) กิจการร่วมทุน (Joint Venture Enterprise) ก่อตั้งโดยสัญญาร่วมทุนระหว่างนักลงทุนต่างประเทศรายเดียวหรือหลายราย เพื่อดำเนินกิจการทางธุรกิจร่วมกัน หรือระหว่างรัฐบาลต่างประเทศกับรัฐบาลเวียดนามก็ได้ เป็นการลงทุนในรูปหุ้นส่วนที่จำกัดความรับผิดชอบ มีสภาพเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายของเวียดนาม การก่อตั้งต้องได้รับใบอนุญาตและจดทะเบียนก่อตั้งจาก SCCI โดยนักลงทุนต่างประเทศอาจลงทุนในรูปของเงินตราต่างประเทศ โรงงาน อุปกรณ์ หรือสิทธิบัตร ความรู้ทางเทคนิค (Know How) กระบวนการทางเทคนิค

(3) กิจการที่ชาวต่างชาติเป็นเจ้าของทั้งหมด (Wholly Foreign - Owned Enterprise) เป็นการลงทุนขององค์กรหรือเอกชนจากต่างประเทศทั้งหมด ต้องได้รับอนุมัติจาก MPI หรือเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นก่อน มีลักษณะเป็นบริษัทจำกัดตามกฎหมายการลงทุนของเวียดนาม และผู้ลงทุนมีอำนาจเต็มในการบริหาร

เงินลงทุน มีศัพท์สำคัญ 2 คำคือ “Registered Capital” หมายถึง มูลค่าลงทุนทั้งหมดของโครงการนั้น และ “Legal Capital” หมายถึง เงินลงทุนตามกฎหมายที่นักลงทุนต่างชาติจะต้องนำเข้ามาลงทุนในประเทศ คือ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 30.0 ของมูลค่าเงินลงทุนทั้งหมดในโครงการนั้น ซึ่งอาจนำเข้ามาเป็นเงินสด หรือเครื่องจักรอุปกรณ์เทคโนโลยีต่างๆ โดยนักลงทุนจะต้องเปิดบัญชี “Capital Account” กับธนาคาร เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการนำเงินเข้ามาลงทุน และสามารถใช้ในการโอนเงินระหว่างประเทศได้

(4) **กิจการที่ทำสัญญากับภาครัฐ** เป็นรูปแบบการลงทุนที่เป็นข้อตกลงระหว่างหน่วยงานราชการของเวียดนามกับนักลงทุนต่างชาติ ซึ่งอาจเป็นบริษัทต่างชาติถือหุ้นทั้งหมดหรือบริษัทร่วมทุนกับเวียดนามก็ได้ เพื่อสร้างหรือดำเนินการโครงการสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เช่น สะพาน ถนน สนามบิน ท่าเรือ ประปา ไฟฟ้า เป็นต้น ผู้ลงทุนจะได้รับอนุญาตให้ดำเนินโครงการในระยะเวลาที่เพียงพอที่จะทำให้ได้รับเงินลงทุนคืนพร้อมกำไร ซึ่งขึ้นอยู่กับข้อกำหนดในสัญญา อาจในรูปแบบ BOT (Build - Operate - Transfer) คือ สร้างเสร็จแล้วสามารถหาผลประโยชน์ได้ในช่วงเวลาหนึ่งก่อนโอนกิจการเป็นของรัฐ หรือ BTO (Build - Transfer - Operate) คือ สร้างเสร็จแล้วโดยให้รัฐก่อน จึงเปิดดำเนินการเพื่อหาผลประโยชน์ในช่วงเวลาหนึ่ง หรือ BTC (Build - Transfer - Contract) คือ สร้างเสร็จแล้วต้องโอนให้รัฐทันที

(5) **อื่นๆ** นักลงทุนอาจขยายกิจการในเวียดนามรูปแบบอื่นๆ เช่น การตั้งสำนักงานตัวแทนทางการค้าการลงทุนในเวียดนาม เพื่อทำหน้าที่แทนบริษัทแม่ในต่างประเทศ หรือการขยายสาขาของธุรกิจบางประเภท เช่น ธนาคาร ประกันภัย การบัญชี หรือกฎหมาย

การขออนุมัติลงทุน

ขั้นตอนในการขออนุมัติลงทุนของต่างชาติจะมีความแตกต่างกันตามขนาดมูลค่าเงินลงทุนและสาขาที่ลงทุน แบ่งเป็น 3 กรณี

(1) **การจดทะเบียนธุรกิจ** สำหรับกิจการของนักลงทุนในประเทศขนาดเล็ก มูลค่าเงินลงทุนน้อยกว่า 940,000 ดอลลาร์ สรอ. และไม่อยู่ในสาขาอุตสาหกรรมลงทุนที่มีเงื่อนไขกำหนดต้องทำการจดทะเบียน

(2) **การจดทะเบียนลงทุน** สำหรับกิจการต่างชาติที่มีมูลค่าเงินลงทุนน้อยกว่า 19 ล้านดอลลาร์ สรอ. (และกิจการของนักลงทุนในประเทศที่มีมูลค่าเงินลงทุนระหว่าง 0.94 ถึง 19 ล้านดอลลาร์ สรอ.) และไม่อยู่ในอุตสาหกรรมลงทุนที่มีเงื่อนไขกำหนด ต้องจดทะเบียน และต้องได้รับใบรับรองการลงทุน

(3) การประเมินการลงทุน ทั้งนักลงทุนต่างชาติและนักลงทุนในประเทศที่มีมูลค่าเงินลงทุนเกินกว่า 19 ล้านดอลลาร์ สรอ. หรือการลงทุนในอุตสาหกรรมลงทุนที่มีเงื่อนไขกำหนดต้องผ่านการพิจารณาประเมินการลงทุน โดยเกณฑ์ ก) สถานภาพตามกฎหมายและศักยภาพทางการเงิน ข) ความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ค) ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับรัฐบาลหรือประชากรเวียดนาม ด้านศักยภาพการผลิตแบบใหม่ เทคโนโลยีอุตสาหกรรม การขยายตลาด และการสร้างงาน ง) การพยากรณ์รายรับ จ) ระดับเทคโนโลยีและความชำนาญ ฉ) ความมีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร ข) การคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ช) มีแผนการใช้และจ่ายผลตอบแทนการใช้ที่ดินที่ชัดเจน ฉ) มาตรการจูงใจที่โครงการได้รับ

นโยบายส่งเสริมการลงทุนของรัฐบาลเวียดนาม

(1) ไม่มีการยึดทรัพย์สินหรือโอนกิจการลงทุนของต่างประเทศเป็นของรัฐตลอดระยะเวลาการลงทุน

(2) รัฐบาลเวียดนามให้การรับประกันว่าจะปกป้องสิทธิในทรัพย์สินอุตสาหกรรมและผลประโยชน์ในการถ่ายทอดเทคโนโลยีในเวียดนาม

(3) รัฐบาลจะปกป้องผลประโยชน์ของนักลงทุนอย่างสมเหตุสมผล หากมีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายใดๆ ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่นักลงทุน

(4) รัฐบาลรับประกันการให้สิทธิการโอนย้ายไปต่างประเทศสำหรับกำไรจากการดำเนินธุรกิจ เงินที่ได้รับจากการจัดเตรียมเทคโนโลยีและบริการ เงินต้นและดอกเบี้ยเงินกู้จากต่างประเทศในระหว่างดำเนินการ เงินลงทุน เงินและทรัพย์สินอื่นๆ ที่มีกรรมสิทธิ์โดยชอบด้วยกฎหมายและรายได้หลังหักภาษีรายได้ของแรงงานต่างชาติที่ทำงานในเวียดนาม

(5) เมื่อเกิดข้อพิพาทระหว่างผู้ร่วมทุน หรือระหว่างบริษัทต่างชาติกับสถาบันใดๆ ของเวียดนาม และไม่สามารถตกลงกันได้ สามารถเสนอให้อนุญาตตุลาการหรือองค์กรอื่นๆ ตามที่ตกลงกันเป็นผู้ไกล่เกลี่ยหรือประนีประนอมได้ รัฐบาลเวียดนามมีการปรับเปลี่ยนการกระจายอำนาจการอนุมัติโครงการในแต่ละจังหวัดเพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกแก่นักลงทุนได้ทุกโครงการที่มีมูลค่าการลงทุนไม่เกิน 20 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. จากเดิมที่แต่ละจังหวัดสามารถอนุมัติโครงการที่มีเงินลงทุนไม่เกิน 5 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. ยกเว้นการลงทุนที่มีมูลค่ามากกว่า 20 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. หรือโครงการที่มีเงื่อนไขจะต้องขออนุมัติจาก MPI (Ministry of Planning and Investment)

3) ภาวะการลงทุนในประเทศเวียดนาม

การลงทุนจากต่างประเทศ ปี 2549 (ณ วันที่ 20 กันยายน 2549) มีการลงทุนจากต่างประเทศมูลค่า 56,242.7 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. มีโครงการลงทุนจากต่างชาติทั้งสิ้น 6,635 โครงการ ได้หวั่นเป็นผู้ลงทุนรายใหญ่สุด มีเงินลงทุนรวมจำนวน 7,949.0 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. รองลงมาสิงคโปร์ 7,902.7 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. และญี่ปุ่น 7,012.0 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. ส่วนการลงทุนในปี 2549 (มกราคม - กันยายน) มีโครงการทั้งหมด 580 โครงการ มูลค่าการลงทุนรวม 3,849.8 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. สำหรับนักลงทุนไทยมี 10 โครงการ คิดเป็นเงินลงทุนมูลค่า 9.5 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ.

กิจการที่นักลงทุนสนใจมากที่สุดคือ ด้านอุตสาหกรรม 4,491 โครงการ เงินลงทุน 34,721.6 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. หรือร้อยละ 62.0 ของมูลค่าจากต่างประเทศทั้งหมด การเกษตร 816 โครงการ การก่อสร้าง 349 โครงการ และกิจการบริการต่างๆ เช่น สุขภาพและการศึกษา 219 โครงการ โรงแรมและการท่องเที่ยว 63 โครงการ การขนส่งและโทรคมนาคม 80 โครงการ

เมืองที่ต่างชาติสนใจลงทุนมากที่สุดคือ นครโฮจิมินห์ เงินลงทุน 13,571.7 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. รองลงมาฮานอย เงินลงทุน 9,944.0 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. ต่อเนื่อง เงินลงทุน 9,000.0 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. บินห์เยือง และบาเรียม - หุงเต่า

ตารางที่ 12.13 การลงทุนของต่างชาติในเวียดนาม จำแนกรายประเทศ
ณ วันที่ 20 กันยายน 2549

ประเทศ	จำนวนโครงการ (ราย)	ทุนจดทะเบียน (ล้านดอลลาร์ สหรัฐ)	สัดส่วน (ร้อยละ)	ทุนที่ชำระแล้ว (ล้านดอลลาร์ สหรัฐ)
1. Taiwan	1,526	7,979.0	14.1	2,808.0
2. Singapore	435	7,902.7	14.1	3,465.0
3. Japan	711	7,012.0	12.5	4,274.4
4. Republic of Korea	1,211	6,009.8	10.7	2,439.0
5. Hong Kong	373	4,416.0	7.9	1,928.6
6. British Virgin Islands	270	3,310.0	5.6	1,286.9
7. France	174	2,196.7	4.0	1,051.0
8. Netherlands	71	2,123.3	3.8	1,753.5
9. United States	299	2,017.5	3.6	730.9
10. Malaysia	198	1,630.0	2.9	866.4
11. Cayman Islands	19	1,532.2	2.7	527.0
12. Thailand	140	1,492.4	2.7	704.8
13. United Kingdom	77	1,345.0	2.4	639.2
14. China	390	815.9	1.5	206.9
15. Luxembourg	14	800.6	1.4	6.0
16. Switzerland	40	742.0	1.3	528.6
17. Australia	124	686.4	1.2	342.0
18. British West Indies	5	511.0	0.9	101.8
19. Germany	76	367.2	0.7	159.8
20. Canada	54	294.0	0.5	20.8
21. Russia	46	273.3	0.5	192.3
22. Bermuda	5	260.3	0.5	193.5
23. Philippines	25	240.6	0.4	85.5
24. Denmark	40	194.7	0.4	82.5
25. Indonesia	13	130.0	0.2	127.0
26. India	16	123.5	0.2	580.0
27. Channel Island	13	96.2	0.2	49.1
28. Belgium	26	79.9	0.1	49.7
29. Italy	22	55.9	0.1	27.4
30. Czech Republic	6	36.2	0.1	9.3
Others	216	1,778.4	3.2	901.1
รวม	6,635	56,242.7	100.0	26,138.0

ที่มา : คู่มือการลงทุนประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม BOI, Vietnam Economic Times, October, 2006

ตารางที่ 12.14 การลงทุนของต่างชาติในเวียดนาม จำแนกรายสาขา
ณ วันที่ 20 กรกฎาคม 2549

สาขา	จำนวนโครงการ (ราย)	ทุนจดทะเบียน (ล้านดอลลาร์ สหรัฐ)	สัดส่วน (ร้อยละ)	ทุนที่ชำระแล้ว (ล้านดอลลาร์ สหรัฐ)
Industry and Construction	4,491	34,721.6	61.7	17
Construction	349	4,260.0	12.3	2,133
Oil and Gas	31	1,993.2	5.7	4,458.4
Agriculture and Forestry	816	3,973.2	7.1	1,820.4
Fisheries	114	327.9	8.3	161.0
Services	1,328	17,547.9	31.2	6,386.6
Banking and Finance	63	810.0	4.6	621.9
Health and Education	219	953.2	5.4	324.4
Offices and Apartments	117	4,082.7	23.3	1,662.5
Building New Urban Areas	5	2,865.8	16.3	51.3
IZ and EPZ Infrastructure	20	1,020.6	5.8	521.3
Transport and Telecom	180	3,193.5	18.2	711.2
Hotels and Tourism	163	3,250.0	18.5	2,138.4
Others	561	1,372.0	7.8	355.7
รวม	6,635	56,242.7	100.0	26,138.0

ที่มา : คู่มือการลงทุนประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม BOI, Vietnam Economic Times, October, 2006

การลงทุนของไทยในเวียดนาม ณ วันที่ 21 ตุลาคม 2548 มีทั้งสิ้น 125 โครงการ เงินลงทุน 1,474 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. สูงเป็นอันดับที่ เก้า และที่ สอง ในอาเซียน รองจาก สิงคโปร์ เฉพาะปี 2548 จนถึง 21 ตุลาคม มีโครงการการลงทุนของไทยที่ได้รับอนุมัติรวม 9 โครงการ มูลค่า 21.9 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ.

ณ วันที่ 20 กันยายน 2549 มีทั้งสิ้น 140 โครงการ เงินลงทุน 1,492.4 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2.7 ของเงินลงทุนทั้งหมดในเวียดนาม อยู่ในอันดับที่ สิบสอง ลดลงจากเดิมในอันดับที่ เก้า ของปี 2548 ส่วนใหญ่เป็นการลงทุนด้านการแปรรูป สินค้าเกษตร อาหารสัตว์ โรงแรม การผลิตชิ้นส่วนรถยนต์และรถจักรยานยนต์ และ สินค้าอุปโภคบริโภค

ในปี 2549 ถึง กันยายน โครงการลงทุนของไทยที่ได้รับอนุมัติรวม 8 โครงการ มูลค่า 32.1 ล้านดอลลาร์ สรอ. ซึ่งนครโฮจิมินห์ เป็นแหล่งที่มีนักลงทุนไทยมากที่สุด ในสาขาสำคัญ คือ ด้านการท่องเที่ยวและโรงแรม เคมีภัณฑ์ อุตสาหกรรมด้านเกษตร อาหารสัตว์ อุตสาหกรรมพลาสติกชิ้นส่วนรถจักรยานยนต์

บริษัทของไทยที่เข้าไปลงทุนในเวียดนามแล้ว อาทิ 1) เครือเจริญโภคภัณฑ์ ผลิตอาหารสัตว์และบรรจุภัณฑ์ 2) เบทาโกร ผลิตอาหารกุ้ง 3) เนสท์เล่ ผลิตไมโลและกาแฟ 4) แพรนด้า ผลิตอัญมณีและเครื่องประดับ 5) ซี.เค.ซูส์ ผลิตรองเท้า 6) สตาร์พรีนซ์ ผลิตหนังสืออ่านสำหรับเด็ก 7) ไทยนครพัฒนา ผลิตยาและเครื่องดื่ม 8) ทีโอเอ ผลิตสีทุกชนิด 9) กะรัต ผลิตเครื่องสุขภัณฑ์ 10) ฮอนด้า ผลิตชิ้นส่วนรถยนต์และจักรยานยนต์ 11) ไทยวา ผลิตผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง 12) ศรีไทยซูเปอร์แวร์ ผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติก 13) บริษัท นีโอ อะโกร บิสซิเนส จำกัด ด้านเทรดดิ้ง 14) ธนาคารกรุงเทพ 15) บริษัทพทยาฟู้ด จำกัด ผลิตอาหารทะเล 16) กระทั่งแดง ผลิตเครื่องดื่มบำรุงกำลัง 17) กรีนฟีด บริษัทผลิตอาหารสัตว์ 18) บริษัท ไฮคริต - เวียดสัน จำกัด ด้านก่อสร้าง

การลงทุนของไทยส่วนใหญ่อยู่ที่โฮจิมินห์ ฮานอย ดองไน บินห์เยือง และบาเรีย - หุงเต่า โดยไปลงทุนจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม 3 โครงการ คือ

(1) Amata Corporation Public Company Limited ที่จังหวัดดองไน ของไทย กับ SONADEZE เป็นบริษัทพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ของรัฐบาลเวียดนาม สัดส่วนเงินลงทุน 70 : 30

(2) Dinh Vit Industrial Zone ที่นครโฮฟอง ร่วมทุนกับสหรัฐฯ เงินลงทุนรวม 45 ล้านดอลลาร์ สรอ.

(3) Thai - Hoa Industrial Park ร่วมทุนกับเวียดนาม ที่จังหวัดลองอัน มีเส้นทางเชื่อมต่อกัมพูชา นิคมนี้เน้นธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยนักลงทุนสามารถโอนกรรมสิทธิ์ได้ไม่เน้นการให้เช่าเหมือนโครงการทั่วไป

ประเภทธุรกิจหรือสินค้าที่มีศักยภาพสำหรับ SMEs

อุตสาหกรรมธุรกิจที่ใช้เทคโนโลยีทันสมัย ได้แก่ การผลิตชิ้นส่วนคอมพิวเตอร์ โรงงานผลิตเสื้อผ้าที่ใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการผลิต ซึ่งในปัจจุบันประเทศเกาหลีใต้ สิงคโปร์ ไต้หวัน สหรัฐอเมริกา ได้ขยายฐานการผลิตมายังเวียดนามอย่างต่อเนื่อง เป็นโอกาสที่ดีของผู้ประกอบการ SMEs ไทย เพราะมีจุดแข็งระดับโลกด้านนวัตกรรมของสินค้าที่ผลิตหรือนวัตกรรมของกระบวนการผลิตที่ใช้ หรือมีเครือข่ายลูกค้าที่เป็นผู้ผลิตในอุตสาหกรรมเทคโนโลยีดังกล่าวในประเทศเวียดนาม

การผลิตและการค้าอุปกรณ์ชิ้นส่วนและอะไหล่รถจักรยานยนต์ ชาวเวียดนามนิยมใช้รถจักรยานยนต์สูงมาก ได้นำเข้ารถจักรยานยนต์จากหลายประเทศเช่น จีนและไทย แต่ว่า รถจักรยานยนต์ที่ผลิตจากไทย มีภาพลักษณ์ด้านความคุ้มค่า ความทนทานและสมรรถนะที่ดีกว่าสำหรับชาวเวียดนาม ปัจจุบันบริษัทผลิตรถจักรยานยนต์ของญี่ปุ่น เช่น ฮงฮง ได้ขยายฐานการผลิตไปยังเวียดนาม แต่โรงงานดังกล่าวยังมีความต้องการชิ้นส่วนรถจักรยานยนต์ที่มีคุณภาพได้มาตรฐานเพื่อนำไปใช้ในการประกอบรถจักรยานยนต์ เป็นโอกาสสำหรับผู้ประกอบการไทยที่มีทักษะความชำนาญในการผลิตชิ้นส่วนรถจักรยานยนต์ เพื่อป้อนให้กับโรงงานผู้ผลิต ตลาดอะไหล่ รถจักรยานยนต์หรือชิ้นส่วนทดแทน ชิ้นส่วนตกแต่งรถจักรยานยนต์ ปัจจุบันสินค้าดังกล่าวมีการนำเข้าจากประเทศไทย จีน หรือผลิตเองในเวียดนาม การแข่งขันในตลาด คือ การลอกเลียนแบบระหว่างกันอย่างรวดเร็วซึ่งถือเป็นข้อจำกัด ผู้ประกอบการ SMEs รายใหม่ควรศึกษารสนิยมของลูกค้าและคู่แข่ง และนำจุดเด่นที่ยากจะเลียนแบบได้มาใช้ในการดำเนินธุรกิจ

โอกาสในการลงทุนในตลาดของรถจักรยานยนต์

- (1) รถจักรยานยนต์ที่มีราคาถูกและคุณภาพดีในเขตชนบท
- (2) สกูเตอร์ และชิ้นส่วนต่างๆ
- (3) การให้บริการซ่อมเครื่องยนต์แบบใหม่
- (4) ธุรกิจการตกแต่งรถจักรยานยนต์

ด้านการเกษตรและการประมง ได้แก่ อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงและแปรรูปผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำมีศักยภาพค่อนข้างสูง อาทิ การผลิตอาหารปลา กุ้ง การทำฟาร์มกุ้ง (ริมแม่น้ำ) อาหารทะเลแช่แข็ง หอยเชิ้น เป็นต้น ซึ่งผู้ประกอบการ SMEs ควรมีกลุ่มเป้าหมายที่แน่นอนและประเมินต้นทุนธุรกิจอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากตลาดมีการแข่งขันรุนแรงในระดับปานกลาง ผลผลิตทางการเกษตรมีคุณภาพดีและมีอัตราผลผลิตต่อพื้นที่ค่อนข้างสูง อาทิ ข้าวหอมมะลิ กาแฟ และผลไม้ เป็นต้น และรัฐบาลให้การส่งเสริมอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องได้แก่ อุตสาหกรรมยา และเครื่องประดับที่ใช้วัตถุดิบจากพืชในประเทศ ซึ่งปัจจุบันมีผู้ประกอบการในสาขาธุรกิจนี้ค่อนข้างน้อย เป็นโอกาสอันดีของผู้ประกอบการ SMEs ไทยที่จะเข้าไปลงทุนทางด้านนี้

ด้านการผลิตเพื่อการส่งออก ได้แก่ อุตสาหกรรมสิ่งทอ เพราะเวียดนามได้รับสิทธิพิเศษทางการค้าระหว่างประเทศมาก ทำให้มีนักลงทุนต่างชาติมาลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอจำนวนมาก เป็นฐานผลิตในการส่งออกไปยังสหรัฐอเมริกา เช่น เกาหลีใต้และไต้หวัน การแข่งขันของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มมีความรุนแรงสูง จึงเหมาะสำหรับผู้ประกอบการที่มีลูกค้าหรือคำสั่งแน่นอนสม่ำเสมอ การย้ายฐานการผลิตไปยังเวียดนามจะช่วยลดต้นทุนได้มาก

ด้านการค้าสินค้าอุปโภคบริโภคและบริการ ได้แก่ การลงทุนเป็นตัวแทนจัดจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภค โอกาสที่ตลาดมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง กำลังซื้อที่เติบโตอย่างรวดเร็วของชาวเวียดนาม เป็นโอกาสสำหรับผู้ผลิตสินค้าจากประเทศไทยที่มีสินค้าที่สอดคล้องกับความต้องการและรสนิยมของชาวเวียดนาม การดำเนินธุรกิจด้านการท่องเที่ยว โรงแรม ซึ่งแรงงานชาวเวียดนามยังคงขาดทักษะด้านงานบริการ ซึ่งผู้ประกอบการไทยควรใช้จุดแข็งของแรงงานไทยและผู้บริหารไทยที่มีทักษะด้านบริหารงานบริการสูงเป็นโอกาสทางธุรกิจนี้ ซึ่งจำนวนโรงแรมที่พักของชาวต่างชาติยังมีไม่เพียงพอกับความต้องการของตลาด

ด้านสาขาอุตสาหกรรมสนับสนุน ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ในกลุ่มอุปกรณ์สวิตช์ ปลั๊ก วาล์ว และผลิตภัณฑ์ประเภทบรรจุภัณฑ์ เช่น กล่อง ดុង ลัง เป็นต้น หรือผลิตภัณฑ์สำหรับธุรกิจบริการ เช่น ผงซักฟอก เครื่องจักริต สารทำความสะอาดต่างๆ เป็นต้น ซึ่งเป็นโอกาสทางธุรกิจที่มีที่ว่างค่อนข้างมากในประเทศเวียดนาม

ด้านสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ได้รับการสนับสนุนอย่างดียิ่งจากรัฐบาล เป็นธุรกิจที่สำคัญของประเทศมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วมากเป็นสินค้าส่งออกสำคัญอันดับ สอง และจากข้อตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างเวียดนามกับสหรัฐฯ ทำให้สามารถส่งออกสิ่งทอและผลิตภัณฑ์ไปสหรัฐฯ ได้สูง โดยเป็นตลาดสำคัญอันดับ หนึ่ง ซึ่งโรงงานส่วนใหญ่อยู่ในนครโฮจิมินห์ และฮานอย โรงงานท้องถิ่นไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการผลิตเพื่อส่งออก ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ทำให้โรงงานที่ผลิตสินค้าคุณภาพสูงต้องนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศ โดยนำเข้าจากไต้หวัน เกาหลีใต้ และฮ่องกง ดังนั้นรัฐบาลเวียดนามจึงสนับสนุนการลงทุนจากต่างประเทศเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมนี้ โดยวางแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาปี 2548 - 2553 ระบุโครงการที่ต้องการการลงทุนจากต่างชาติ และยังเป็นโอกาสสำหรับการลงทุนในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น เครื่องจักรและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ และบริการวิชาชีพ

รองเท้าและเครื่องหนัง อุตสาหกรรมขยายตัวอย่างรวดเร็วและเป็นผู้ส่งออกอันดับ สี่ของโลก รองจากจีน ฮ่องกง และอิตาลี แต่โรงงานที่ส่งออกส่วนใหญ่เป็นการรับจ้างผลิตให้บริษัทต่างชาติ และใช้วัตถุดิบคุณภาพสูงที่นำเข้าจากต่างประเทศเกือบทั้งหมด รวมถึงการออกแบบ เทคโนโลยี และการตลาด จึงยังต้องการพัฒนาอีกมากโดยเฉพาะคู่แข่งจากจีนที่มีต้นทุนผลิตต่ำกว่าเวียดนาม รัฐบาลสนับสนุนการลงทุนจากต่างประเทศ

การแปรรูปกาแฟ เวียดนามมีศักยภาพสูงในการปลูกกาแฟ ส่งออกกาแฟอันดับ 2 ของโลกรองจากบราซิล เนื่องจากภูมิประเทศและอากาศเอื้ออำนวย แต่ยังขาดความพร้อมและองค์ความรู้ในการดูแลและเก็บรักษาสินค้า ธุรกิจต่อเนื่องที่น่าสนใจ คือ การแปรรูปกาแฟให้ได้คุณภาพสูง และการผลิตเครื่องดื่มกาแฟสำเร็จรูป

การแปรรูปชา เวียดนามเป็นประเทศที่มีภูมิอากาศและผืนดินเหมาะสมกับการปลูกชา อาทิ ชาเขียวคุณภาพดี แต่สินค้าเวียดนามยังไม่เป็นที่รู้จักในตลาดโลก เนื่องจากส่งออกในรูปวัตถุดิบ ผู้ซื้อนำไปแปรรูปและบรรจุภัณฑ์ใหม่ในตราสินค้าของลูกค้า และยังคงขาดเทคโนโลยีในการแปรรูปและการบรรจุภัณฑ์ที่ทันสมัย การทำตลาดต่างประเทศ รัฐบาลให้ความสำคัญกับการพัฒนาการผลิตชาเช่นเดียวกับกาแฟ เน้นการเพิ่มคุณภาพการผลิต การปรับปรุงประสิทธิภาพโรงงานที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพิ่มจำนวนโรงงานที่ใช้เทคโนโลยีทันสมัย สนับสนุนการลงทุนร่วมกับต่างชาติ

ยางพารา เวียดนามสามารถผลิตยางพาราได้ประมาณ 4 แสนตันต่อปี โดยผลิตยางแท่งและน้ำยางข้น ซึ่งเป็นยางที่มีคุณภาพดีเหมาะกับการผลิตผลิตภัณฑ์ยางที่มีคุณภาพสูง เช่น ท่อยาง หรือยางส่วนประกอบรถยนต์ เป็นที่ต้องการของตลาดมากจนผลิตไม่เพียงพอ กับความต้องการ ได้เปรียบด้านค่าจ้างแรงงานที่ต่ำและมีชายแดนติดต่อกับประเทศผู้นำเข้าสำคัญคือ จีน มีโรงงานอยู่ใกล้กับสวนยางทำให้สามารถนำน้ำยางดิบมาผลิตเป็นยางแท่งได้ทันที ยางจึงมีคุณภาพดีและราคาถูก

การแปรรูปผักผลไม้ เวียดนามมีผลผลิตทางการเกษตรทางด้านพืชผัก ผลไม้ สัตว์น้ำ ไข่ กาแฟ เป็นจำนวนมาก แต่กระบวนการผลิต เก็บเกี่ยว และการแปรรูปยังไม่ได้มาตรฐาน รวมถึงการบรรจุภัณฑ์ และครอบคลุมถึงอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น ปุ๋ยชีวภาพ อาหารสัตว์ ห้องเย็น เครื่องปรุงรส บรรจุภัณฑ์ ชิ้นส่วนอุปกรณ์ที่ใช้ในโรงงาน ไร่นา เพื่อการจับสัตว์น้ำ เป็นต้น แต่อุตสาหกรรมผักและผลไม้แปรรูปของเวียดนามยังล้าหลัง เมื่อเปรียบเทียบกับไทยและฟิลิปปินส์ จากปัจจัย 2 ประการคือ ด้านโรงงาน ยังขาดการใช้เทคโนโลยีและอุปกรณ์ที่ทันสมัย และด้านวัตถุดิบ จึงเป็นโอกาสให้นักลงทุนต่างชาติเข้าไปพัฒนาและจัดระบบการผลิตในเวียดนาม อุตสาหกรรมการเกษตรในเวียดนามยังมีการเก็บเกี่ยวผลผลิตและแปรรูปที่ยังไม่ได้มาตรฐานแม้จะปรับเปลี่ยนโครงสร้างการผลิต หากนักลงทุนไทยต้องการลงทุนทางด้านการเกษตรควรมีเทคโนโลยีที่ดีในการรองรับการทำธุรกิจ เพื่อความสะดวกรวดเร็วก้าวทันคู่แข่งในเวียดนาม ซึ่งคนไทยมีศักยภาพในการผลิตและเก็บเกี่ยวสินค้าเกษตรกรรม

12.4 นโยบายและมาตรการสนับสนุน SMEs ในการขยายการลงทุนไปต่างประเทศของประเทศไทย

12.4.1 มาตรการส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศของ SMEs ประเทศไทย

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของโลกส่งผลให้ SMEs ญี่ปุ่นตื่นตัวและขยายตัวไปต่างประเทศแตกต่างกันไปในแต่ละภูมิภาคของโลก อาทิ การลงทุนในจีน และประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (เช่น ฮองกง ไต้หวัน และเกาหลี) เพื่อนำเข้าผลิตภัณฑ์ราคาถูกและลดต้นทุนเป็นสำคัญ การระบายสินค้าที่ผลิตได้ในประเทศ การตอบสนองต่อยอดขายซึ่งโดยกลุ่มลูกค้าหลัก สำหรับการลงทุนในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การลงทุนเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้า การระบายสินค้าที่ผลิตได้ในประเทศ ส่วนตลาดอเมริกาเหนือและยุโรป การระบายสินค้าที่ผลิตในประเทศเป็นสาเหตุหลักสำคัญกว่าเรื่องการตอบสนองต่อกลุ่มลูกค้าหลัก ซึ่งการลงทุนมีอยู่ในรูปของการลงทุนโดยตรง การมีสาขาในต่างประเทศ การเชื่อมโยงทางธุรกิจ ในญี่ปุ่นนิยมใช้การลงทุนโดยตรง ซึ่งปัจจัยสำคัญที่จะเลือกพันธมิตรทางธุรกิจ คือ ระดับของการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารและระดับของความเสี่ยงที่คาดว่าจะเกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม SMEs บางส่วนมีพันธมิตรทางธุรกิจมากกว่าการไปลงทุนโดยตรงเนื่องจาก 1) การลงทุนโดยตรงต้องใช้เงินลงทุนสูงกว่า 2) ไม่มี ความจำเป็นที่จะต้องเข้าไปมีส่วนบริหาร และ 3) การลงทุนโดยตรงมีความเสี่ยงสูง การมีพันธมิตรธุรกิจที่ไม่มีเงินลงทุนเพียงพอหรือมองว่าการผลิตในต่างประเทศมีความเสี่ยงเกินไป

12.4.2 ปัญหาและอุปสรรคด้านการค้าและการเข้าไปลงทุนในต่างประเทศ

สำหรับปัญหาและอุปสรรคที่อาจจะนำมาซึ่งการสูญเสียทุนหรือจนถึงกระทั่งการปิดกิจการ แบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

1) **อุปสรรคที่เกิดขึ้นภายใน** ได้แก่ ขาดข้อมูลข่าวสารอย่างครบถ้วน ที่ทันสมัย ทันต่อสถานการณ์ การพยากรณ์ล่วงหน้า และที่เชื่อถือได้ในตลาดระหว่างประเทศ ความสามารถในการบริหารจัดการอย่างมืออาชีพ คุณภาพผลิตภัณฑ์และราคาที่มีความยากลำบาก ในการกำหนดราคาให้สามารถแข่งขันได้กับคู่แข่ง การขาดอำนาจการต่อรองทางการตลาด การกระจายสินค้าและโลจิสติกส์ที่อาจมีความสลับซับซ้อนในประเทศต่างๆ

2) **อุปสรรคจากภายนอก** ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐานที่ไม่เพียงพอและขาดประสิทธิภาพ ขาดแหล่งเงินทุน ขาดนโยบายเศรษฐกิจมหภาค นโยบายของรัฐ และกฎระเบียบที่เอื้ออำนวย ขาดนโยบายการค้าที่ยุติธรรม มีข้อกีดกันทางกระบวนการ อาทิ กระบวนการส่งออกที่ไม่คุ้นเคย เป็นต้น ปัญหากลุ่มลูกค้าและคู่แข่งต่างประเทศ สภาวะแวดล้อมทางธุรกิจ อาทิ ความเสี่ยงที่เกิดจากอัตราแลกเปลี่ยน เป็นต้น อุปสรรคทางภาษีและไม่ใช่ภาษี อาทิ ไม่มีการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญาที่เพียงพอ เป็นต้น

12.4.3 อุตสาหกรรมที่มีการออกสู่ตลาดต่างประเทศมาก ได้แก่

- 1) อุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์
- 2) อุตสาหกรรม IT
- 3) อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม
- 4) อุตสาหกรรมปิโตรเลียม
- 5) อุตสาหกรรมโทรคมนาคม
- 6) การขนส่ง
- 7) สาธารณูปโภค
- 8) ธุรกิจการท่องเที่ยวและโรงแรม

(1) **ประเทศในแถบละตินอเมริกา** ประเทศในแถบละตินอเมริกาส่วนใหญ่ใช้ยุทธศาสตร์การไปลงทุนในต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้านเพื่อขยายตลาดและขยายฐานด้านทรัพยากรธรรมชาติเป็นสำคัญ โดยเน้นการรวมธุรกิจ (Merger and Acquisition) เน้นตลาดเฉพาะ (Niche Market) และความร่วมมือกับบริษัทข้ามชาติ ตัวอย่างเช่น

- **เม็กซิโก** เปลี่ยนรูปแบบเศรษฐกิจยุคใหม่ของประเทศจากเชิงรับเป็นเชิงรุก ใช้นโยบายการลงทุนในต่างประเทศเป็นเครื่องมือ กลุ่มเป้าหมายได้แก่ประเทศเพื่อนบ้านอย่างอเมริกาเหนือและประเทศในแถบละตินอเมริกา โดยเน้นที่อุตสาหกรรมใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นหลัก

- **บราซิล** การปฏิรูปเศรษฐกิจของประเทศเรื่องของการกระจายความเสี่ยง สำหรับอัตราแลกเปลี่ยน ตลาด แหล่งสินเชื่อ เป็นวัตถุประสงค์หลักของธุรกิจระหว่างประเทศ

- **ชิลี** นโยบายและมาตรการที่ดำเนินการสำหรับสนับสนุนภาคเอกชนและระบบเสรีนิยม นำไปสู่การเกิดขึ้นของธุรกิจที่เรียกว่า “Translatin” เป็นผลจากการที่ตลาดในประเทศมีค่อนข้างจำกัด

- **อาร์เจนตินา** ประเทศในแถบลาตินอเมริกาประเทศแรกที่มีการลงทุนในต่างประเทศ โดยเฉพาะปี 2550 ภายใต้แนวคิดรูปแบบเสรีนิยมใหม่ (The Neoliberal Model)

(2) **ประเทศในแถบเอเชีย** แรงจูงใจในการลงทุนต่างประเทศส่วนใหญ่เพื่อการเข้าสู่ตลาด เพื่อให้เกิดความมั่นใจในตลาด และป้องกันการผูกขาดของคู่แข่ง การลงทุนเพื่อให้เกิดหลักประกันของวัตถุดิบ แรงงานราคาถูก และปัจจัยการผลิตอื่นๆ การลงทุนเพื่อเป็นหลักประกันด้านเทคโนโลยีและการวิจัยพัฒนา ตัวอย่างเช่น

- **จีน** การลงทุนในต่างประเทศของจีนเกิดจากแรงจูงใจด้านการเข้าสู่ตลาดและทรัพยากรธรรมชาติ แต่ในระยะหลังหันมาเน้นที่เทคโนโลยีร่วมด้วย

- **อินเดีย** เกิดจากความต้องการเข้าสู่ตลาดใหม่ รวมทั้งเพื่อหลีกเลี่ยงข้อจำกัดของตลาดภายในประเทศ แต่ในระยะหลังหันมาเน้นที่เทคโนโลยีเช่นเดียวกับจีน

- **เกาหลีใต้** ต้องการหลีกเลี่ยงปัญหาต้นทุนสูงและความยากลำบากของการจัดการตลาดแรงงานในประเทศ รวมทั้งการอึดตัวของตลาด การลงทุนส่วนใหญ่จะอยู่ในประเทศเพื่อนบ้าน เนื่องด้วยความใกล้ชิดทางด้านภูมิศาสตร์และความคุ้นเคยทางวัฒนธรรม รัฐบาลของประเทศเกาหลีใต้สนับสนุนการลงทุนในต่างประเทศโดยการลดกฎระเบียบของการบริหารจัดการเงินตราต่างประเทศ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาวะแวดล้อมทางการลงทุนของประเทศต่างๆ การสนับสนุนให้มีหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรง และการสร้างความร่วมมือในระดับทวิภาคี

- **สิงคโปร์** การเข้าสู่ตลาดเป็นปัจจัยหลักในการลงทุนต่างประเทศ รวมถึงการแสวงหาต้นทุนแรงงานต่ำ และความต้องการที่จะใกล้ชิดกับกลยุทธ์ทางธุรกิจของลูกค้าในต่างประเทศ

- **อินโดนีเซีย** ไม่มีนโยบายส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศที่เฉพาะเจาะจง ปัจจัยเสริมต่อการลงทุนในต่างประเทศมาจากสิ่งอำนวยความสะดวกแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศได้อย่างเสรี ประกอบกับความร่วมมือในระดับภูมิภาคในอาเซียนมีส่วนกระตุ้นให้เกิดการลงทุนร่วมกันในอาเซียน ซึ่งก่อให้เกิดการไหลของ “South - South FDI”

(3) **ประเทศในแถบแอฟริกา** เริ่มจากประเทศแอฟริกาใต้ ซึ่งมีข้อได้เปรียบต้นทุนของเงินทุนต่ำในการไปลงทุนในประเทศอื่น แต่เนื่องจากตลาดทุนประเทศยังต้องการพัฒนาอยู่มากทำให้มีทุนจำกัดแต่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีปัจจัย อาทิ ความอึดตัวของตลาด ต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น ความต้องการสำหรับทรัพยากรธรรมชาติ ประสิทธิภาพทางการผลิต การปกป้องทรัพย์สินทางปัญญา และลูกค้าภายในประเทศที่สำคัญ คือ นโยบายของรัฐบาล ในการสนับสนุนธุรกิจให้มีการลงทุนในต่างประเทศ ซึ่งอยู่ในรูปการรวมตัวกันระดับภูมิภาค “COMESA” และโอกาสสำหรับการลงทุนในต่างประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ซูดาน และรวันดา ฯลฯ

(4) **ประเทศในแถบยุโรป** แรงผลักดันสำคัญของการลงทุนในต่างประเทศจะมีตั้งแต่การหลีกเลี่ยงข้อจำกัดด้านการตลาด การแสวงหาประสิทธิภาพการผลิต และลดต้นทุนการผลิต ความโปร่งใสทางธุรกิจ ตลอดจนการติดตามลูกค้าอย่างใกล้ชิด ปัญหาและข้อจำกัดที่เกิดขึ้นกับ OFDI ของประเทศแถบยุโรป คือ ความไม่พร้อมของประเทศรับ การลงทุน ทำให้การลงทุนในต่างประเทศส่วนใหญ่เกิดขึ้นกับประเทศเพื่อนบ้าน⁷

⁷ เอกสารการนำเสนอในที่ประชุม ที่จัดขึ้นโดยคณะทำงานชุดที่ 9 ทางด้านการพัฒนาและอำนวยความสะดวกให้แก่ภาคธุรกิจของ UNCTAD ระหว่างวันที่ 22 - 28 กุมภาพันธ์ 2548 ที่ทำการสหประชาชาติ ณ กรุงเจนีวา